

Roron i Akus Ioanes kata salik ia

Si Akus Ro ke na Ioanes kata salik ia, kata mengen ta mengen kamela igenen atogon pukun, na kamela ago tapai nei liuan i ri vap (1:14). Kana vubuk a Ioanes ta kapo ro ri vap ki lomlomon ta Iesu nia na Nat i God, na asi kari atogon ani nas ke kapa ta Iesu nia kapo igenen ang God kata la palapatung ani ka asok ia, si me vil ato anira. Ioanes akorong kapo nas ta ri vap kipo lomlomon ta Iesu ki atogon a to asikei, asukang a kala salik a buk ke (20:31). Aino Ioanes kapo mengen ira ta Iesu ninia akorong a mengen, na kata ago kuvul ve God le si tutupongai. Au na ka akus ta keve avibisan i vilvil ataping Iesu kata abis ia, ani tara arai kinle ania. Kapo mengen kapa ira ta marai sa Iesu kata abis a keve avibisan i vilvil ataping ang. Io, mang matan vap kita lapo lomlomon ta Iesu, na kilapo using ia, sikei mang matan kipo misag ani lomlomon tatana. Si palpal 13-17 Ioanes kata akus ta keve bil ang kata serei si Iesu tenei vong, nang kana petau kitapo buk kong akit ania singina. Kata akus ta Iesu kata ago kuvul ve kana keve nat i akalit, na kata alis iria ta mamain ta akalit roron duk. Akamusai ina kapo mengen ta Iesu kata la tadut pok, na kana keve nat i akalit kitala arai ania, na kila lomlomon. Mang sikei a bil tarapo uli arai ania nei buk ke, kana na laulauan si luk na atogon ani keve bil i to si ri vap na alakai ania si kankanuai i mengen si to si ri

vap lomlomon si keve taun, asukang ta mengen i malu ve laman, saui, malangas, iei i vaen, na katakai i aiveven sipsip.

Mengen katame igenen atogon pukun

¹ Mengen kata to le si tutapongai, na mengen kilongta ago kuvul ve God, na mengen nang nia na God. ² Ninia kata ago kuvul ve God le kabang le si tutapongai ina. ³ Ninia kata abis si keve avibisan ke si asisinong ani keve bil aongos. Parik luai katapa atogon saka bil an kata serei, na nia parik katapa ago neina. ⁴ Na to kata ago singina, na to ang nang ninia na malangas ani ri vap. ⁵ Na malangas ke kapo alimang a vong, sikei vong parik katapa kinle korong ia.

⁶ Mangsikei a igenen kata serei, God kata asok ia, kana asan ta Ioanes. ⁷ Kata serei asi kana me mengen amalangas atutuman ta malangas ang, au na kana amalmalangasai, ani ri vap aongos asi kari lomlomon. ⁸ Ninia akorong, parik katapa malangas ang, parik. Sikei, kata serei asi kana me mengen amalangas atutuman ta malangas ang, ⁹ asukang ke. Malangas tutuman vome alis malangas ke ani ri vap aongos, kalapo angasungai ani ka serei kuli rina. ¹⁰ Io, malangas ang katale ago e kuli rina, na kata asinong a kuli rina, sikei kuli rina kata tav kinle korong ania. ¹¹ Kata serei akorong taun kana matan vap, na kana vap parik kitapa ainainak ania. ¹² Sikei, vap ang kita ainainak ania, vo kita lomlomon ta asan ina, katale lis iria ta roron ani ki serei val inatus si God. ¹³ Inatus ke nang, parik kitapa serei le

si vubuk i pukun, na parik ta si lomlomoni si ri vap, na asukang kapa si tauan ve aina, parik. Sikei ke God papalik ta bil.

¹⁴ Mengen kamela igenen atogon pukun, na kamela ago tapai nei liuan imem. Namentala arai ani urmaus ina, na urmaus ang, ke ring sikei palau a nat ke, kata pasal le si tamana, na kapo duk ta roron na tutuman kapa. ¹⁵ Ioanes kapo amalangasai atutuman tatana. Kapo songosongo tatana asukang ke, “Ninia vang kana, natapo mengen tatana ta, ninia ka aimung ig. Sikei kapo ainoai luai animemlong, using nia nang kata aino anig.” ¹⁶ Au na le si duk luai i kana roron, tara aongos taratala luk a atautauia roron luai. ¹⁷ Sausaupai, God kata alis ia si Moses. Sikei, roron na tutuman kata serei si Iesu Karisto. ¹⁸ Kapo kovek ta ring sikei a igenen kataa arai korong ani God. Sikei, ninia palau na ring sikei a nat ke, voiang kapo God na kapo sinong e ngere tamana, nia kata mela asereiai atutuman ani God.

*Amalalangasai si Ioanes katakai i asing tauia
(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Lk 3:15-17)*

¹⁹ Kana vang a akus tutuman si Ioanes, taun ri Iudaia le Ierusalem kita asok a mang matan katakai i sula ve mang matan i ri Levi, asi an susui ania ta ninia nang a si. ²⁰ Parik katapa lolokovo, kata mengen amalangas iria ta, “Nau parik ta igenen i akanangai.” ²¹ Na kila sui ta, “Au na numai akorong vang kana na si? Numai a Elias?” Na kala antok iria ta “Parik.” Na kila sui, “Au numai kana na katakai i kus amalangas ke?” Na kala ngenget iria, “Parik.” ²² Kila anguan sui ania

ta, “Numai a si, asi kamem an pege amalangas pok ani vap ang kita asok imem. Kupo saka mengen an pok tatam?” ²³ Kala antok ta, “Nau a **kalinga i vopo songosongo nei ring varasai palau ta koros akorong kana selen a Volava**, asukang val Esias katakai i kus amalangas kata antok. ²⁴ Vap ke, ri Parisaio kita asok iria.” ²⁵ Au, kila sui ia ta, “Man vanang numai parik ta igenen i akanangai, na parik ta Elias, na parik kapa ta katakai i kus amalangas, marai sa kupo asing tauia ri vap?” ²⁶ Na Ioanes kala ngenget iria asukang ke, “Napo asing tauia ri vap ta laman, sikei mangsikei nang kapo tung nei liuan imi, parik mipa nas ia. ²⁷ Nia vanang a igenen ang ka aimung ig, na nau napo tav ro angkoai ve asosokai palau vopo luk suai ani pauk i kakina.” ²⁸ Keve bil aongos ke kata serei e Betania si mang palpal i Iordanes si ring ang a Ioanes katapo asing tauia ri vap singina.

Nat i sipsip si God

²⁹ Si taun using ina, kala arai ani Iesu sipo pakasang taun ania, na kala antok, “Arai, nat i sipsip si God. Nia vanang kame luk suai ani rikek si ri vap i kuli rina. ³⁰ Ninia vanang a igenen ke natapo mengen tatana ta ka atogon lak a mang igenen ka aimung ig, sikei kapo tavirimok luai anig using kata to aino ig. ³¹ Nau akorong parik natapa nas ia, sikei nata melapo asing tauia ta laman, ani ri Israel si kari nas ania.” ³² Le iang na Ioanes kalapo amalmalangasai asukang ke, “Nata arai ani Malanganto kata pasiang le metekuku asukang val uk na kame lapo gon singina. ³³ Parik

lak natapa nas ia, tung si ninia akorong voiang kata asok iau si asing tauia ani ri vap ta laman, kala mengen iau ta, ‘Man ku arai ani Malanganto ka pasiang, na kame gon lakat kuli igenen ang, kula nas vanang ta ninia vome asing tauia ta Malanganto Gogoai.’ ³⁴ Io, natala arai ania na napo mengen atutuman imi ta kana vang nia na nat i God.”

Keve ainoai i nat i akalit

³⁵ Si taun using ina, Ioanes katapo tung, na kana ngono nat i akalit kapa kilong tapo kun tung e iang. ³⁶ Na si taun ang palau kala arai ani Iesu sipo paliu, na kala antok ta, “Arai, nat i sipsip si God.” ³⁷ Taun a ngono nat i akalit ke kilongla longong a mengen ang, kilongla tapasuk na kilongla using a Iesu. ³⁸ Na Iesu kala tu talang, na kala arai anirilong sipo using ang ania, na kala sui irilong ta, “Au, milongpo buk a sa?” Na kilongla antok ta, “Rabi, kupo ago kana e voi?” Supsupai i mengen suke Rabi ta katakai i akalit. ³⁹ Na kala antok irilong ta, “Me na milong an arai.” Au kilongla pasal ve nia ane si kana ring ipo ago, na kilonganla amun aongos a taun ang ve nia. Kata lapo pasal angelik a taun ang. ⁴⁰ Na Andreas, tasina i Simon Petero, katapo mangsikei i ngono vo longong ani mengen ang si Ioanes na kilongtala using a Iesu. ⁴¹ Ainoai i bil kata abis ia, katan gule tapai ani tasina ta Simon. Na kanla sabonai ania na kala antok ia ta, “Namemtala sabonai ani Mesia.” Supsupai ina ta igenen i akanangai. ⁴² Au kala songo na Simon ane si Iesu. Na Iesu kala tun ia na kala antok ia ta, “Numai a Simon, nat si Ioanes. Nala atuk

ua ta Kepas.” Supsupai ina kapo kuvul palau val Petero.

Songo ani Pilipo ve Natanael

⁴³ Si taun ang e mung ina, Iesu kalapo usausa si kana pasal ane Galilaia. Kala arai ani Pilipo na kala antok ia, “Using iau.” ⁴⁴ Pilipo katapo mangsikei i ri Andreas ve Petero voiang kari rina ipo ago e Betsaida. ⁴⁵ Na Pilipo kala sabonai ani Natanael na kala antok ia ta, “Namemtala sabonai ani igenen ang voiang a Moses nei salsalik i sausaupai kuvul ve ri katakai i kus amalangas kita mengen amalangas ta Iesu le Nasaret, nat si Iosep.” ⁴⁶ Na Natanael kala sui ta, “Sa, ka togon ta mang bil roron ka serei le Nasaret?” Na Pilipo kala ngenget ia, “Me na kume arai.” ⁴⁷ Taun a Iesu kala arai ani Natanael sipo pakasang na kala antok, “Igenen ke kapo igenen i Israel, tutuman luai. Kapo kovek i kapau kapo ago singina.” ⁴⁸ Na Natanael kala sui ia ta, “Au, kupo saka nas an anig?” Na Iesu kala ngenget ia, “Taun a Pilipo parik lak katapa songo ua, nata arai anim si po sinong neite ei.” ⁴⁹ Na Natanael kala antok ta, “Rabi, numai a nat i God. Numai a tulava i Israel.” ⁵⁰ Na Iesu kala antok ta, “Au kulapo lomlomon vanang, using nata antok ua ta nata arai anim neite ei suke, ingko? Ku arai korong lak ani mang matan bil lava luai ani bil suke.” ⁵¹ Na kala atai pok, “Napo mengen atutuman luai animi, mi arai lak ani metekuku ka tavas na mamain ta angelo si God ki kiklak na kiksiang taun a igenen i pukun.”

2

Matan angan i osongon e Kana

¹ Si vapotol i taun katapo atogon a matan angan i osongon e Kana, mang rina i Galilaia. Na rinana i Iesu kata ago e iang. ² Kita kun aikut kapa ani Iesu ve kana keve nat i akalit asi me serei si matan angan ang. ³ Na kila inum asip kari vaen, na rinana i Iesu kala antok ia, “Kilapo kovek nang i vaen.” ⁴ Na Iesu kala ngenget ia ta, “Pua iuang, marai sa kupo alakai anig nei bil ke? Kag taun lak parik kapa serei.” ⁵ Na rinana kala antok ri asosokai ta, “Mi abis palau a sa kapo antok imi si abis ania.” ⁶ Na e iang palau katapo atogon a limalesikei a ese i at, voiang ri Iudaia kipo atogon ia si kari laulauan i asising, na keve ese ang kipo asukang ta 20 vo 30 na galon. ⁷ Na Iesu kala antok iria ta, “Mianla lolong laman dong le na keve ese lava suke.” Na kianla lolong aduk luai aniria aongos tung e ngururia. ⁸ Le na kala antok iria, “Mi kap le ta men laman, na mian alis a igenen vopo aiveven ani matan angan ke.” Au, kila vil ia asukang, ⁹ na igenen ke kala atokngai ani laman ke, voiang katala sakol ane si vaen. Parik katapa nas ta vaen ang kata pasal le voi. Sikei, keve asosokai ang kipo malangas using ria kita serei ta laman ang. Au kala songo na igenen osongon tanginang ang ane ngising ¹⁰ na kanla antok ia, “Amiang i vap kipo nas ani lis aino ani ri vap ta vaen ro luai, au na man kila inum soliu, kila alis iria ta anu vo pok namin palau lik ang. Sikei numai kuta amamata ta anu ro luai ke tung si kimela asoung ia kana.” ¹¹ Kana kapo ainoai

luai i avibisan i vilvil ataping, Iesu kata abis ia, na kata abis ia e Kana, rina i Galilaia. Kata abis ia asi akalitai ani urmaus ina, asukang a kana keve nat i akalit kila atung kari lomlomon singina. ¹² E mung, kala pasiang ane Kaparnaum, kuvul ve rinana, keve tasina, na kana keve nat i akalit. Au na kianla ago na mang rukun taun e iang.

Vil adaus ani rina i atailai
(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Au, kalapo angasungai ani matan angan i liuluai si ri Iudaia, Iesu kala palak ane Ierusalem. ¹⁴ Na kanla palak nei rina i atailai na kala arai ani mang vap kipo asesel ta ri bulumakau, ri sipsip na ri uk. Na mang matan kipo sinong si kari keve pata na kipo sasakol kapkap. ¹⁵ Na kala luk angus, ka abis a kinolong asi ngamis, ka teng ia, na ka lu asoung ri vap kuvul ve ri bulumakau na ri sipsip ane komo i rina i atailai. Ka bekai pulakai ani kapkap singiria kipo sakol ri kapkap, ka ul aturung kari keve pata. ¹⁶ Na kala antok a vap po asesel ta uk ang ta, “Luk suai ani keve mani ke pelek a ring ke! Sa nang kapo asukang ke? Marai sa na mipo buk vil ani kana lu na mamai asukang ta kapo lu ipo asesel?” ¹⁷ Na kana keve nat i akalit kila lomlomonai ani mang mengen kita salik aino ia asukang ke, **Napo buk alava luai ani kam lu, asukang val kut kapo ni nei pakangat ig.** ¹⁸ Au na ri Iudaia kila sunggil ia ta, “Kam saka akanangai an ku abis ia, asi kamem la nas luai ta kupo atogon a roron asi vil ani keve abis ke?” ¹⁹ Na Iesu kala ngenget iria ta, “Mi galang a rina i atailai ke na naka atung pok ia si potol a taun.”

²⁰ Na ri Iudaia kila antok ta, “Pua, kata luk a 46 a matas aongos si abis ani rina i atailai ke. Au numai kupo angkoai si atung ania si potol palau a taun?” ²¹ Sikei parik katapa mengen ta rina i atailai ang, parik. Katapo mengen ta pukun ina. ²² E mung i kana la tapasuk pelek pok ani mat, kana keve nat i akalit kila lomlomoni pok ani mengen ang kata posong ia. Na kila lomlomon ta keve mengen nei salsalik, kuvul ve keve mengen ang a Iesu kata mengen tataria.

Iesu kapo nas a ri vap aongos

²³ Au, Iesu kanlapo ago si matan angan i Liu Luai e Ierusalem, na vap miang kilapo lomlomon ta asan ina si keve avibisan i vilvil ataping katapo abis ia. ²⁴ Sikei Iesu parik kapa lomlomon tataria, using kapo nas a ri vap aongos. ²⁵ Parik kapa inongos taun a mangsikei si atatai ania, using kapo malangas a sa kapo ago nei vingana i igenen.

3

Iesu ve Nikodemo

¹ Mang igenen katapo ago kana asan ta Nikodemo. Kapo mangsikei i ri Parisaio, na kapo sinong si kari kuvkuvulan lava i sausaupai ri Iudaia. ² Si mang tenei vong kala pasal taun a Iesu na kanla antok ia asukang ke, “Rabi, namempo nas ta God kata asok ua asi kam me katakai i akalit, using kapo kovek ta sikei a igenen, kapo vil korong a keve avibisan i vilvil ataping ke kupo abis iria, man a God kapo tav rokorokot ania.” ³ Na Iesu kala ngenget ia asukang ke, “Napo antok atutuman luai anim ta, man ta sikei parik katapa

serei atanginang, kapo tav angkoai luai si palak si kana vainagoan a God.”⁴ Nikodemo kala sui ia ta, “Au, na ki saka ingus atanginang pok an ani igenen kalapo laba? Ka saka palak pok an nei vingana i rinana si kana anguan ingus pok an ania?”⁵ Na Iesu kala antok ia, “Napo antok atutuman luai anim ta, man ta sikei parik katapa serei atanginang si laman, na si Malanganto, parik kapa angkoai si palak si kana vainagoan a God.⁶ Pukun kapo asereiai ani pukun, sikei Malanganto kapo asereiai ani malanganto.⁷ Ku ago ta tapping an ani kag mengen ta kapo mamaiten ta ku serei atanginang.⁸ Malu kapo malu taun a ring ang kapo buk ia. Kupo longong korong a ok ina, sikei parik kupa nas ta kata pasal le voi na ka ane voi. Kapo asukang palau singiria, Malanganto kata asereiai aniria.”⁹ Na Nikodemo kala sui ia, “Au, bil ke ka saka serei an?”¹⁰ Na Iesu kala antok ia, “Pua, numai kupo katakai i akalit si ri Israel, sikei parik lak kupa nas a keve bil ke?”¹¹ Napo atai atutuman luai anim, namempo mengen ta bil ang namempo nas ia, na namempo amalmalangasai ta bil ang namemtala arai ania, sikei nami mipo tav ainak ani kamem amalmalangasai.¹² Natala mengen imi ta matan bil i pukun ke, na parik mipa lomlomon. Au na mi saka lomlomon an ta keve bil i metekuku man nala mengen imi tatana?”¹³ Kapo kovek i mangsikei kata la palak ane metekuku, sikei igenen i pukun, nia papalik, voiang kata pasiang le metekuku.¹⁴ Asukang val Moses kata sung alakat a kene nei ring varasai palau, ka kun asukang palau luai, ta ki kun sung alakat ani igenen i pukun,¹⁵ ani riria aongos a

vap ang ki lomlomom tatana, ki teng a to asikei.

¹⁶ Using a God kata vinga ro taun a kuli rina na ka lis kana ring sikei a nat, ani man a sikei ka lomlomom tatana, parik kapa angkoai si an kui asikei, sikei ka teng a to asikei. ¹⁷ Io, God parik katapa alis kana nat ane kuli rina, asi kana me saupai ani ri vap i kuli rina asi kari mat, parik. Katala alis ia asi kana me vil ato aniria. ¹⁸ Na ninia kapo lomlomom tatana, saupai asi mat parik kapa luk ia. Sikei iuang kapo tav lomlomom, kalapo siang lenginang nei sausaupai, using kapo tav lomlomom ta asan i kana ring sikei palau a nat a God. ¹⁹ Kana vang kalapo asukang ke. Malangas katala serei e kuli rina, sikei ri vap kitapo buk akit a vong, na malangas parik. Using kari keve avibisan aongos, vola rikek luai. ²⁰ Ninia kapo abis a lau rikek kapo misag ani malangas na kapo leng ania vei kala asereiai ani kana keve lau rikek e ring malangas. ²¹ Sikei ninia kapo to si tutuman, kapo buk a malangas ani malangas ka akalit aro ta sa kapo abis ia kapo serei le si God.”

Iesu ve Ioanes katakai i asing tauia

²² E mung i keve bil ke, Iesu ve kana keve nat i akalit kila pasal taun a palpal Iudaia na kanla ago ve ria na ka asing tauia kapa ri vap. ²³ Ioanes kapa katapo kun asing tauia ani ri vap e Aion, angasungai i Salim, using katapo duk ta laman e iang, na vap miang kipo serei singina na kamepo asing tauia iria. ²⁴ Ioanes lak kana, parik kipa alakai ania nei lu i akangbat si pangau ke. ²⁵ Kana keve nat i akalit a Ioanes kian lapo anggegelai ve mangsikei a igenen i Iudaia ta kari

sausaupai i asising. ²⁶ Na kila pasal taun a Ioanes na kianla antok ia, “Rabi, igenen ang milongtapo ago ve nia e mang palpai i Iordanes, nang a igenen ang kutapo amalmalangasai tatana, arai, kalapo kun asing tauia ani ri vap, na vap miang kilapo pasal taun ia.” ²⁷ Na Ioanes kala antok iria ta, “Si man a God parik kapa lis a igenen ta sikei a bil, au parik kapa angkoai si atogon ania. ²⁸ Nami akorong mitala longong a mengen ke nata mengen tatana, ‘Parik ta nau a igenen i akanangai, sikei God kata asok iau aino ania.’ ²⁹ Igenen osongon tanginang, kapo taukai i kana aina. Na tungana i igenen vopo osongon ke kapo tung kokoai na kapo longong, si man kala longong a kalingana, pua, kala uruk alava luai. Nau kapa napo kun atogon ani uruk lava ke, kana vang kamela tapunuk. ³⁰ Ninia ka uli serei alava aliu, na nau naka kun uak paspasal aliu ane kevkev.

Ninia kata pasal le pangkul

³¹ Ninia kata pasal le pangkul kapo tavirimok luai. Na ninia le kuli vunep, kapo igenen i kuli vunep, na kapo mengen val igenen i vunep. Na iuang kata pasiang le metekuku kapo tavirimok luai. ³² Kapo amalmalangasai ta keve bil ang kata arai ania na kata longong ia, sikei kapo kovek ta sikei kapo ainak ani kana mengen. ³³ Man a si kapo ainak ani kana mengen, e iang kapo akalit amalangas ta God kapo atutuman. ³⁴ Using ninia voiang a God kata asok ia kapo mengen ta mengen si God, na God kapo uli aduk ania ta Malanganto. ³⁵ God kapo buk alava kana nat, na katala alis a keve bil aongos e kungana. ³⁶ Ninia

kapo lomlomom ta kana nat, kapo teng a to asikei. Sikei, nia kapo tav longong si kana nat, parik kapa angkoai si atogon ani to, using a marala si God ka ago kuluna.”

4

Iesu ve ainan Samareia

¹ Iesu kalapo malangas ta ri Parisaio kitala longong asukang ke ta kalapo asing tauia na vap miang ani Ioanes na kilapo using ia. ² Iesu akorong parik katapa asing tauia. Kana keve nat i akalit kitapo abis ia. ³ Taun a Volava kala longong a mengen i vap duk ke kilapo using ia, kala tapasuk pelek a Iudaia na kala papok ane Galilaia. ⁴ Na kana selen asi pasal kapo pasal aliu nei palpai Samareia. ⁵ Asukang na kamela serei si mang rina i Samareia, kana asan ta Sukar. Rina ke kapo angasungai i vuk vunep ang Iakov kata lis kana nat Iosep tatana. ⁶ Na dim ang si Iakov katapo ago e iang. Au na Iesu, using kata lapo mamal i kana pasal, kamela sinong ngere dim ang. Kalapo sintung a makarap.

⁷ Na mangsikei a ainan Samareia kamela serei si me kakap laman, na Iesu kala antok ia, “Li laman iau.” ⁸ Kana keve nat i akalit kitala pasal sian samui pok nei rina. ⁹ Na ainan Samareia ang kala antok ia, “Numai kupo igenen Iudaia na nau napo ainan Samareia, kapo saka ro an anim asi kam aikut laman singig?” Using ri Iudaia parik kipa ago kuvul ve ri Samareia. ¹⁰ Na Iesu kala ngenget ia ta, “Man kuta nas kana alilis a God, na si kana kapo aikut ua ta ku ali laman

ania, oro kula aikut ia na kala lis ua ta laman i to.” ¹¹ Na aina ang kala antok ia, “Volava, kupo kovek i bil i kap na dim ke kapo kun lulungai luai kapa. Nei akorong ku luk a laman i to ang e voi? ¹² Au si kupo tavirimok kana ani tivumem ta Iakov, ninia vo alis animem ta dim ke? Ninia kata kun inum singina, kana inatus, ri sipsip ve ri bulumakau aongos.” ¹³ Na Iesu kala ngenget ia, “Vap ang kipo inum si laman i nei dim ke, ki anguan mingom pok an, ¹⁴ sikei ninia ka inum si laman ang napo alis tatana parik kapa angkoai si ka anguan mingom an. Using a laman ke napo alis tatana ka bil val uv nei vingana na ka lis ia ta to asikei.” ¹⁵ Na aina ang kala antok ia, “Volava, ku lis iau ta laman ang, ani na ago ta mingom an, na nala aulei ta pasal ane ke sime kakap.”

¹⁶ Na kala antok ia, “Pasal na kuan songo le kam tauan na kume pok.” ¹⁷ Na aina ang kala antok ta, “A, napo kovek i tauan.” Na Iesu kala antok ia, “Io, kupo mengen atutuman ta kupo kovek i tauan. ¹⁸ Kutala atogon lenginang a palpalima na tauan, na igenen ang kana kupo ago ve nia, parik ta kakam ta tauan akorong. Io, kupo mengen atutuman.” ¹⁹ Na aina ang kala antok ta, “Volava, napo kinle ta numai kupo katakai i kus amalangas. ²⁰ Keve tivumem kitapo soturungai serei si God si mulang ke, sikei nami ri Iudaia mipo antok ta Ierusalem, nia kapo ring tutuman asi kara soturungai si God.” ²¹ Na Iesu kala antok ia, “Iuang, ku lomlomon tatag, using ka serei a taun na mi kamus ta soturungai serei si tamara kuli mulang ke, vo e Ierusalem kapa. ²² Nami mipo soturungai si bil ang parik mipa nas ia.

Sikei namem namempo soturungai si igenen ang namempo nas ia, using a katakai i bil ato ka serei le si ri Iudaia. ²³ Sikei ka atogon lak a taun, na kana kalapo serei, ani ri vap asi kari soturungai serei si tamara si malanganto na si tutuman, using vap asukang vanang a tamara kapo buk iria ani ki soturungai singina. ²⁴ God kapo malanganto na riria kipo buk ani ki soturungai singina, ki soturungai si malanganto na si tutuman.” ²⁵ Na aina ang kala antok ta, “Napo malangas ta mesia (nang a igenen i akanangai) ka serei lak. Si man vanang kala serei, kala palas animem ta keve bil aongos.” ²⁶ Na Iesu kala mengen amalangas asukang ke, “Nau vang kana, voike kupo angmemengenai ve nia.”

²⁷ Au si vuk taun ang, kana keve nat i akalit kila serei na kilapo taping ania sipo angmemengenai ve aina. Sikei kapo kovek ta mangsikei iria kala sui ia ta, “Kupo buk sa?” vo “Marai sa kupo mengen ve aina ke?” ²⁸ Au aina ang kala papelek kana ese laman na kala papok ane rina na kanla antok a ri vap ta, ²⁹ “Mi me na mianla arai ani igenen suke voiang kata antok iau ta kag keve lau aongos i abis. Vei kavpo igenen i akanangai nganing?” ³⁰ Au na kila soung le nei rina na kimela pasal taun a Iesu.

³¹ Si vuk pangau ang, kana keve nat i akalit kila sunggil ia, “Rabi, ku angan ta kam men pok.” ³² Sikei kala antok iria ta, “Napo atogon pok asi kag angan voiang nami parik mipa nas ia.” ³³ Au na kilapo angsusuai ta, “Au si mangsikei kana kata mela li pok tapai ania?” ³⁴ Na Iesu kala antok

iria ta, “Kag pok si angan ta naka usiusing kana vubuk a vo asok ang anig, na naka akamusai ani kana abis. ³⁵ Mipo mengen kana ta kapo atogon a puat lak a ulen le ani taun i kaming, ingko? Sikei napo mengen imi, ararai aro ani matang ke, using a keve uai ina kalapo usausa lenginang si kaming. ³⁶ Io, lenginang a katakai i kaming kalapo luk kana samui na kapo kaming a matan pok ani to asikei, ani katakai i kaming kuvul ve igenen vopo sukal ang kilong auai uruk kuvul. ³⁷ Na e iang a mengen ke kapo tutuman ta, ‘Mangsikei kapo sukal na mang anu kapo kaming.’ ³⁸ Natala asok imi sian kaming nei matang ang nami parik mita abis ia, sikei mang matan petekai kita gese si abis ania, na kana mime lapo luk a uai i kari abis.”

³⁹ Amiang i ri Samareia i nei rina ang kila lomlomon tatana using a aina ang katanla atatai iria ta, “Kata antok iau ta kag keve lau aongos i abis.” ⁴⁰ Na ri Samareia kimela serei singina na kila sokotuk ia ani ka ago ve ria. Na kala ago e iang na pongua na taun. ⁴¹ Na vap miang kilapo lomlomon tatana using si kana keve mengen. ⁴² Na kila antok a aina ang ta, “Kana vang namemla lomlomon, parik si sa numai kuta antok tatana papa, sikei namemtala kun longong akorong, asukang a namemlapo nas ta kana vang nia na igenen ke ka vilvil ato na kuli rina.”

Vilvil ato ani nat si ainoinoi
(Mt 8:5-13; Lk 7:1-10)

⁴³ E mung i pongua na taun ang e iang kala tapasuk asi kana pasal ane Galilaia. ⁴⁴ Iesu katala mengen aino ta katakai i kus amalangas kapo

kovek i asan si kana rina akorong. ⁴⁵ Au, kanla serei e Galilaia, na ri vap i Galilaia kila ruduai ia velai ani uruk. Si matan angan i liuluai ang e Ierusalem kita arai aongos ani keve abis ang kata abis ia, using riria kapa kita kun ago e iang si taun ang.

⁴⁶ Au, kamela anguan pasal pok an ane Kana, rina ang e Galilaia, voiang kata sakol a laman tutuman singina, si kana serei vaen. Na mang ainoinoi si tulava katapo ago, kana nat katapo matung malepen e Kaparnaum. ⁴⁷ Igenen ang kala longong ta Iesu katala serei pok le Iudaia na kame lapo ago e Galilaia, na kala pasal taun ia na kanla sokotuk ia ani kame vil ato kana nat, kata lapo angasungai asi mat. ⁴⁸ Na Iesu kala antok ia, “Nami, man parik mipa arai ani keve akanangai ve keve avibisan i vilvil ataping, parik mipa lomlomon.” ⁴⁹ Na ainoinoi ang kala antok ta, “Volava, me tarung pasiayang, vei nganing kag nat kala mat.” ⁵⁰ Na Iesu kala antok ia, “Ku pasal, kam nat kala to.” Na kala lomlomon ta kana mengen a Iesu na kala pasal. ⁵¹ Taun kapo pasal lak e selen, kana keve asosokai kimela akus ia ta kana nat kala to aro. ⁵² Na kala sui iria ta vuk taun kana nat kata tutupongai ro le singina. Na kila antok ia ta, “Anongo, asukang ta sintung, mulak ang kata kamus suai pelek ia.” ⁵³ Na tamana i nat ang kala kinle ta nia akorong a vuk taun ang Iesu kata antok ia ta, “Kam nat kala to.” Na kala lomlomon, ninia kuvul ve petau i nei kana lu. ⁵⁴ Kana kalapo vapongua i avibisan i vilvil ataping a Iesu kata abis ia, si kana papok le Iudaia ane Galilaia.

5

Vilvil ato ngere laman tatapulitai

¹ E mung i rukun taun, Iesu kala palak ane Ierusalem asi kana an ago si mang matan angan si ri Iudaia. ² E Ierusalem kapo atogon a laman tatapulitai ngere takaman ang kipo kin ia ta Takaman si ri Sipsip. Si mengen Eberaio kipo kin ia ta Betsata. Laman ang kapo atogon a palpalima na tak pok aulitai ina. ³⁻⁴ Si ring ang ri vap malepen anglok pulakai kitapo duk, ri mataba, soles na vap ang pukun iria katapo mat sikopal. ⁵ Mang sikei a igenen katapo ago e iang, katale malepen a 38 a matas aongos. ⁶ Au, Iesu kala arai ania, na kala longong ta igenen ke katale malepen a taun lava luai. Na kala sui ia, “Sa, kupo buk ani ku to aro?” ⁷ Na igenen ang kala antok ia, “Volava, napo kovek ta sikei i tak asiang anig taun a laman ang, man ka utautakan. Na man nala pasiang, nanlapo serei e mung i mang matan.” ⁸ Na Iesu kala antok ia, “Ku tapasuk na ku sunguk kam pelek na ku pasal.” ⁹ Si vuk taun ang palau, igenen ang kala to na kala sunguk le kana pelek na kala pasal.

Bil ke kata serei si taun i atailai, ¹⁰ asukang a mang matan Iudaia kila antok a igenen ang Iesu kata vil ato ia ta, “Kana kapo taun i atailai. Saupai kapo tubat ua si sunguk ani kam pelek.” ¹¹ Sikei nia kala antok iria ta, “Igenen vopo vil ato ang anig kata antok iau ta ‘Ku sunguk le kam pelek na ku pasal.’ ” ¹² Au na kila sui ia ta, “Saka igenen an kata antok ua si sunguk ania na ku pasal?” ¹³ Igenen i bil ato ang parik kapa nas ia, using

katapo duk i vap na Iesu katala pasal suai nei liuan iria. ¹⁴ E mung Iesu kanla arai pok ania nei rina i atailai na kala antok ia, “Arai, kulapo ro pok. Ku kamus vang ta vil ani lau rikek, vei nganing ka togon a mang bil rikek luai ka serei singim.” ¹⁵ Au igenen ang kala pasal na kanla antok ri Iudaia ta Iesu nang kata vil ato ia. ¹⁶ Au, using a Iesu katapo abis a keve abis ke si taun i atailai, na ri Iudaia kilapo gule selen asi vil akui ania. ¹⁷ Na kala antok iria, “Mamai kata abis le kabang le tung kana, na nau kapa napo kun abis.” ¹⁸ Si oring suke, ri Iudaia kilapo aunai buk raung ania, using kapo putuk a sausaupai i taun i atailai, sikei, laba ina using kata posong a God ta tamana, asukang ta kilongpo angkonongai ve God.

God kata alis kana nat ta roron asi saupai

¹⁹ Na Iesu kala polpol iria ta mengen asukang ke. “Napo mengen atutuman imi, nat i God parik kapa angkoai si abis ta bil si kana vubuk akorong, sikei kapo abis a bil ang kata arai ania si tamana. Using sa na tamana kapo abis ia, kana nat kapa kapo kun abis ania. ²⁰ Using tamana kapo buk alava kana nat na kala akalit aongos ia ta keve bil ang kapo abis ia. Na ka akalit ia lak ta keve bil lava voiang kapo laba ani keve bil ke, na nami aongos mi tapping ania. ²¹ Tamana tak atadut ri vap mat, na ka vil ato iria, na asukang palau kana nat kapa ka kun vil ato ani vap ang kapo buk iria asi kari to. ²² Na mang anu, tamana parik kapa kalakala ani mangsikei, roron aongos si kalakala, katala alis kana nat, ²³ ani ri vap aongos ki mamaila ani kana nat, asukang val

kipo mamaila ani tamana. Man a si parik kapa mamaila ani kana nat, parik kapa mamaila ani tamana kapa, voiang kata asok ia ane ke. ²⁴ Napo mengen atutuman imi, nia kapo longong kag keve mengen na kapo lomlomon ta vo asok ang anig kalapo togon a to asikei. Parik kapa luk a saupai asi mat, using katala paputuk le si mat ane si to. ²⁵ Napo mengen atutuman imi. Ka togon taun ka serei, na kalapo serei, ani ri vap mat, ki longong a kalingana i nat i God, na riria ki longong ia ki teng a to. ²⁶ Using tamana kapo tukul bung i to, na katala alis ia si kana nat, ani nia kapa ka tukulai i to. ²⁷ Na kala alis a kitmat si kana nat si kana kalakala ani ri vap, using kapo igenen i pukun. ²⁸ Mi ago ta taping an. Ka serei a taun ani vap aongos ang kipo matung nei kari keve mopong, ki longong korong a kalingana, ²⁹ na ki soung pelek a mopong. Ria kita abis a lau ro, ki tapasuk na ki teng a to, na ria kita abis a lau rikek, ki tapasuk na ki luk a saupai asi mat.

³⁰ Nau akorong parik napa angkoai si abis ta bil, sikei napo saupai using a vo asok ang anig. Asukang a kag saupai kapo korong palau, using parik napa vil ia si kag vubuk akorong, sikei using a vo asok ang anig.

Amalmalangasai ani Iesu

³¹ Si man nau napo amalmalangasai tatag, au kag amalmalangasai kapo palau. ³² Sikei kapo togon a mang sikei kapo amalmalangasai ta nau napo tutuman, na napo nas ta sa kapo posong ia kapo tutuman. ³³ Mita asok vap ane si Ioanes na kanla amalangasai animi ta tutuman.

³⁴ Tutuman, parik napa lomon alava na amal-malangasai le kuli vunep, sikei napo posong ia animi, ani mi sapang. ³⁵ Katapo bil val alimang, kata mangai amalangas animi, na mila uruk tusopo palau si malangas ina. ³⁶ Sikei nau napo atogon a akusku kapo laba soliu a anu ang si Ioanes. Using a abis ang mamai katala alis iau tatana asi kag abis apunuk ania, na kana nalapo teng ia, nambang kapo mengen amalangas ta mamai kata asok iau. ³⁷ Na mamai voiang kata asok iau, nia akorong katala amalmalangasai tatag. Nami, parik luai mitapa longong a kalingana vo arai ani nona, ³⁸ na kana mengen parik kapa sinong nei vingami, using parik mipa lomlomon ta igenen ang God kata asok ia. ³⁹ Mipo uli tataot aro palau ani keve mengen i nei salsalik, using mipo lomon ia ta singina palau mi togon to asikei. Keve mengen i nei salsalik ang nang kipo amalmalangasai palau tatag, ⁴⁰ sikei mipo misag ani me serei singig ani mime luk a to.

⁴¹ Parik napa ainak ani urmaus le si ri vap, ⁴² sikei napo nas imi. Napo nas ta kana lau i vinga ro na God kapo kovek singimi. ⁴³ Nata serei si asan i mamai, na parik mipa ainak suak anig, sikei man a sikei ka serei ta asan ina akorong, au mila ainak ania. ⁴⁴ Mipo uli buk alatun angpokpokai pok animi, sikei parik mipa buk kana alatun a ring sikei a God ke. Au man asukang, mi tav angkoai si lomlomon. ⁴⁵ Mi ago ta lomon ania ta nau nan atatai a mamai tatami, sikei Moses akorong, nia kan atatai tatami, voiang mita atung kami lomlomon singina. ⁴⁶ Si man

mita lomlomom atutuman ta Moses, oro mila kun lomlomom tatag, using nia kata salsalik asi mengen amalangas tatag. ⁴⁷ Sikei parik mitapa lomlomom ta kana keve mengen i salik. Au na mi saka lomlomom an ta keve mengen ke napo mengen imi tatana?”

6

*Iesu kata ali pok ani petau lava
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)*

¹ E mung i mang keve taun, Iesu kala paputuk ane mang palpal i laman tatapulitai e Galilaia. Laman ang kipo posong kapa ia ta Tiberias. ² Na vap miang luai kipo using ia, using kita arai ani keve abis i vilvil ataping kata abis ia si ri vap malepen. ³ Au Iesu kala palak kuli put, na kanlapo sinong ve kana keve nat i akalit. ⁴ Taun ang, matan angan i liuluai si ri Iudaia kalapo angasungai. ⁵ Na Iesu kala takngo na kala arai ani petau lava kipo pakasang taun ia, na kala sui a Pilipo ta, “Au, tara samui pok ani vap ke e voi asi kari angan?” ⁶ Kapo sui ia si kana atokngai ania, using lenginang kalapo nas ta sa ka abis ia. ⁷ Na Pilipo kala ngenget ta, “Kapkap tavirimok parik kapa angkoai si samui ani pok angkokoai ani vap duk asukang ke.” ⁸ Na mangsikei i kana keve nat i akalit, Andreas, tasina i Petero, kala antok ta, ⁹ “Mang nat lik kana e ke ve kana palpalima na saui na pongua na ien, sikei ka saka pakangai an ani vap miang luai asukang ke?” ¹⁰ Na Iesu kala antok, “Asok a vap aongos ang a ki sinong.” Ring ang katapo ring ro si sinong, na kila sinong

aongos. Kapo asukang ta 5,000 na tauan aongos. ¹¹ Au, Iesu kala luk a saui ang na kala posong aro singina na kala alis ia si petau po sinong ang e iang. Na kala abis ia kapa si ngono ien, na kila luk angkoai aongos. ¹² Na kila angan amasung aro aongos, na Iesu kala asok kana keve nat i akalit ta, “Mi luk akuvul a inoinongos i pok. Na ago ta aole palau ani mangsikei a vuk pok.” ¹³ Au kila luk aongos a inongos i palpalima na saui i kari angan ang, na kila asiang a sangauli na pongua na tepe duk. ¹⁴ Taun a vap ang kila arai ani abis i vilvil ataping ke, kilapo angtokai ta, “Tutuman luai kana na katakai i kus amalangas voiang ka serei kuli rina.” ¹⁵ Na Iesu kata lapo nas kari lomlomoni ta kime agius ia asi kana tulava aniria, na kala palak papalik ane nei palpal putputan.

*Iesu kata pasal kuli laman
(Mt 14:22-27; Mk 6:45-52)*

¹⁶ Na kalapo tenei ngelik na kana keve nat i akalit kila pasiang ane si laman tatapulitai ang, ¹⁷ asi kari kokos aputuk kuli vul ane Kaparnaum. Kala tenei vong na Iesu parik lak kapa serei singiria. ¹⁸ Na malu lava kala serei, na nei laman ang kala utautakan. ¹⁹ Kitala kalip asukang ta 25 vo 30 na sitadia ane nei laman, na kila arai ani Iesu kapo pasal aliu kuli laman taun kari vul, na kilapo leng alava luai. ²⁰ Sikei kala antok iria ta, “Nau palau kana, mi ago ta leng an.” ²¹ Au kilapo naung ani akos ania, na akorong palau, vul ang kanla suai ani nona e ngerelo si ring ang kitapo pasal taun ia.

Iesu kapo pok i to

²² Si mang taun using, petau po ago si mang ngising i laman ang, kilapo nas ta sikei palau a vul kata serei, na taun kata papok, Iesu parik katapa kokos kuvul ve kana keve nat i akalit, riria papalik kita pasal. ²³ Na mang keve vul le Tiberias kime lapo ung angasungai i ring ang ri vap kita angan a pok i posong aro ang ta Volava singina. ²⁴ Au, petau ang kilapo kinle ta Iesu kalapo kovek ve kana keve nat i akalit, na kila kokos a mang keve vul asi an gulegule ani Iesu e Kaparnaum. ²⁵ Na kianla sabonai ania e mang palpai i laman tatapulitai ang, na kila sui ia, “Au Rabi, kuta serei angisan e ke?” ²⁶ Na Iesu kala polpol ta, “Napo mengen atutuman imi, mipo gule iau, sikei parik using mita arai ani keve abis i vilvil ataping, sikei using mita angan a pok ang na milapo ngaman. ²⁷ Mi ago ta abis using ani pok vo rikek palau ang, sikei mi abis using a pok voiang kapo asereiai ani to asikei, kana na igenen i pukun, ka alis imi tatana. Using God tamana katala atung kana akanangai singina.” ²⁸ Au kila sui ia ta, “Au saka abis an kapo mamaiten ta namem abis ia, ani namem teng a abis ang God kapo buk ia?” ²⁹ Na Iesu kala polpol ta, “Kana abis a God kapo asukang ke. Mi lomlomom ta vo i asok ang ta God.” ³⁰ Na kila sui ia ta, “Au na saka abis i vilvil ataping an kula abis ia asukang val akanangai, asi kamem arai na namem lomlomom tatam? Nei, ku vil a sa? ³¹ Keve tivumem kita angan mana nei ring varasai palau, val mengen nei salsalik ta, **Kata lis iria ta pok le metekuku asi kari angan.**” ³² Na Iesu kala antok iria, “Napo mengen

atutuman imi, parik nang ta Moses katapa alis imi ta pok le metekuku, parik. Sikei mamai nia kapo alis imi ta pok tutuman le metekuku. ³³ Using kana pok a God, nang nia kata pasiang le metekuku asi kana me alis to ani kuli rina.” ³⁴ Na kila antok, “Volava, tutapong kana ku uli alis animem ta pok ang.” ³⁵ Na Iesu kala antok, “Nau napo pok i to. Nia kapo serei singig ka tav nasai ani buk angan. Nia kapo lomlomon tatag ka tav nasai ani buk inum. ³⁶ Sikei, val natala mengen imi, mitala arai anig, sikei lak parik mipa lomlomon tatag. ³⁷ Riria voiang a mamai kata alis iau tataria, kime ane singig. Na parik luai napa angkoai si kirikai suak ani mangsikei iria. ³⁸ Using natala pasiang le metekuku, parik asi me using ani kag vubuk, sikei asi me abis using ani kana vubuk na vo asok ang anig ³⁹ Kana na vubuk si vo asok ang anig. Naka ago ta amun ani mangsikei i kana vap nang kata lis iau tataria, na naka tak atadut pok iria si akamusai i taun. ⁴⁰ Using a mamai kapo vubuk ta ri si aongos ki arai ani kana nat na ki lomlomon tatana, ki atogon a to asikei, na naka tak atadut iria si akamusai i taun.”

⁴¹ Na ri Iudaia kilapo lilimukai ania, using kata antok ta kapo pok voiang kata pasiang le metekuku. ⁴² Na kila antok ta, “Au si parik nang ta Iesu, nat ke si Iosep, igenen ke tamana ve rinana tarapo nas irilong? Kapo saka bil an kana, na kapo antok ta kata pasiang le metekuku?” ⁴³ Na Iesu kala antok iria, “Mi kamus ta lilimukai angpokpokai nei liuan imi. ⁴⁴ Kapo kovek ta mangsikei kame ane singig man a mamai parik

katapa tak asung ia ane singig. Na naka tak atadut ia si akamusai i taun. ⁴⁵ Ri katakai i kus amalangas kita salik ia ta **God ka pinipini na ri vap aongos**. Ria kipo longong a mamai na kipo luk malangas le singina, kime ane singig. ⁴⁶ Kapo kovek ta mangsikei katala arai ani mamai, sikei ninia papalik voiang kata pasal le si God. Ninia vanang katala arai ani mamai. ⁴⁷ Napo mengen atutuman imi, ninia kapo lomlomon, kapo atogon a to asikei. ⁴⁸ Nau napo pok i to. ⁴⁹ Keve tivumi kita angan mana nei ring varasai palau na kila mat. ⁵⁰ Sikei kana kapo atogon a pok le metekuku, si man a si ka angan singina parik kapa angkoai si mat. ⁵¹ Nau napo pok i to le metekuku. Man a si ka angan singina ka to asikei. Pok ke nang kapo pukun ig, voiang naka alis suai ania ani ri vap i kuli rina ki atogon to.”

⁵² Na ri Iudaia kilapo anggegelai alava, “Igenen ke ka saka alis pok an anira ta pukun ina asi angan?” ⁵³ Na Iesu kala antok iria, “Napo mengen atutuman imi, man parik mipa angan a pukun i igenen i pukun, na man parik mipa inum a rangai ina, mi kovek luai i to. ⁵⁴ Nia kapo angan a pukun ig na kapo inum a rangaig kapo atogon to asikei, na naka tak atadut ia si akamusai i taun. ⁵⁵ Using a pukun ig kapo pok tutuman, na rangaig kapo laman tutuman. ⁵⁶ Nia kapo angan a pukun ig na kapo inum a rangaig, kapo ago singig na nau singina. ⁵⁷ Mamai vopo to ke kata asok iau, na using kapo to, nau kapa napo kun to, na man a si kapo angan singig, ka kun to, using nau napo to. ⁵⁸ Ninia vang kana na pok ke kata pasiang le metekuku. Keve tivura kita angan na kila mat,

sikei man a si ka angan si pok ke, ka to asikei.”
⁵⁹ Katapo mengen ta mengen ke si taun katapo akalit iria nei lu i kivung e Kaparnaum.

Iesu kapo atogon a keve mengen i to asikei

⁶⁰ Na amiang i kana keve nat i akalit kila longong kana mengen asukang ke na kila antok ta, “Akalkalit ke kapo tav malangas. Si kapo angkoai si longong kinle ania?” ⁶¹ Na Iesu kala nas iria ta kilapo mengen miang na kala sui iria, “Au saka bil an kapo vil arikek imi? ⁶² Au na man mila arai ani igenen i pukun, si kala palak pok ane si kana ring i pasal le, mila saka bil an? ⁶³ Malanganto kapo alis ta to. Dual i pukun kapo bil palau. Mengen ang natapo mengen imi tatana kapo malanganto na kapo to kapa. ⁶⁴ Lak mang matan imi parik mipa lomlomon.” Using Iesu kata nas le si ainoai i taun ta ri si parik kipa lomlomon, na si voiang ka alis suai lak ania taun a puka. ⁶⁵ Na kala mengen luai ta, “Nambang a tukulai ina na nata mengen imi ta igenen parik luai kapa angkoai si kame ane singig man a mamai parik katapa ali dual ania.”

⁶⁶ Au, le si taun ang, amiang i kana keve nat i akalit kila pataliung ia, na parik kipa anguan auai an ve nia. ⁶⁷ Asukang a Iesu kala sui a 12 na nat ang ta, “Au sa, nami kapa milapo kun buk pasal pelek anig?” ⁶⁸ Na Simon Petero kala polpol ia, “Volava, namem papelek tapai anim na namem ane si mang si, using numai papalik kupo atogon a keve mengen i to asikei. ⁶⁹ Namempo lomlomon na namempo nas ta numai a Igenen Gogoai si God.” ⁷⁰ Na Iesu kala antok iria, “Io, natala pilak imi, nami na 12, sikei kapo togon a mangsikei imi

kapo petau anira!” ⁷¹ Katapo mengen ta Iudas, nat ang si Simon Iskariot, katapo mangsikei i 12 na nat ang, kata usausa si alis suai lak aniria.

7

Keve tasina i Iesu kita tav lomlomon tatana

¹ E mung Iesu kanlapo pasal pulakai e Galilaia. Parik katapa ainak ani pasal ane Iudaia using ri Iudaia kitapo kokoai ania asi kari raung ania. ² Na kalapo angasungai a taun i matan angan i lu i atungtul si ri Iudaia. ³ Na keve tasina i Iesu kila antok ia, “Kapo ro ku tapasuk pelek a oring ke ane Iudaia, ani kam keve nat i akalit kian arai ani keve abis i vilvil ataping ang kupo abis ia. ⁴ Kapo kovek ta sikei, man kapo buk serei asananan ka vil kana keve abis nei ring mumun. Man kulapo abis a keve abis ke, ku abis ia e ring malangas ani kuli rina ka nas ua.” ⁵ Using a keve tasina akorong kapa, parik kitapa kun lomlomon tatana. ⁶ Asukang na Iesu kala antok iria, “Kag taun akorong parik lak kapa serei, sikei si kami ararai kalapo taun lenginang. ⁷ Ri vap i kuli rina parik kipa angkoai si mirik animi, sikei kipo mirik anig, using napo uli antok aniria ta kari keve lau kapo visuk. ⁸ Nami, mi pasal ane si matan angan ang. Nau parik napa pasal using kag taun parik lak kapa serei.” ⁹ Kala mengen tapai aniria, na kala ago pok e Galilaia.

Iesu si matan angan i Lu i Atungtul

¹⁰ Sikei, e mung i keve tasina kila pasal ane si matan angan ang, ninia kapa kala kun pasal, sikei parik si ring malangas, sikei si ring mumun. ¹¹ Si

taun i matan angan ang ri Iudaia kipo arai gule ania na kilapo sui ta, “Nei a igenen ke e voi?”¹² Na nei liuan i sulrina, kipo anganasai musik lik tatana. Mang matan kipo antok ta kapo igenen ro, na mang matan ta kapo igenen kapau ani ri vap.¹³ Sikei, kapo kovek i sikei ka mengen tatana e ring malangas, using kitapo leng ani ri Iudaia.

¹⁴ Au, kalapo angliliuanai si kari po telan si matan angan ang, na Iesu kala palak nei rina i atailai, na kanlapo tutupongai si akalit ani ri vap.¹⁵ Na ri Iudaia kilapo taping ania na kipo sui ta, “Au igenen ke kata luk kana nas e voi? Using parik katapa akalit.”¹⁶ Na Iesu kala polpol ta, “Parik napa akalit ta kakag ta akalkalit, sikei kapo serei le si vo asok ang anig.”¹⁷ Man a si kapo buk asi kana using ani vubuk si God, ka nas ta napo akalit ta akalkalit le si God vo le singig akorong.¹⁸ Man a igenen kapo akus tatana akorong kapo buk asan lava ania, sikei man kapo abis si ali asan lava ani vo asok ang ania, kapo igenen atutuman, na kapo kovek i kapau singina.¹⁹ Moses kata lis imi ta saupai, ingko? Sikei kata kovek i mang sikei imi kata abis apunuk kana saupai. Marai sa na mipo buk raung anig?”²⁰ Na petau ang kila polpol ta, “Ingua kapo aol ua. Si nang kapo buk raung anim?”²¹ Na Iesu kala antok iria ta, “Nata abis a sikei a abis i vilvil ataping na mila taping aongos.²² Sikei, using Moses kata asok si lampulit ani kami keve nat, le iang na mitapo lampulit kami keve nat si taun i atailai kapa. Sikei, parik le si Moses, sikei keve tivumi aino luai kita tutupongai ania.”²³ Au, man mipo lampulit a nat si taun i

atailai, na parik mipa putuk kana saupai a Moses, na marai sa mipo marala iau si vil ato ani igenen ke si taun i atailai? ²⁴ Mi kamus ta kalakala ani ri vap ta kami ararai, sikei mi kalakala iria si laulauan korong.”

Au si ninia vanang a igenen i akanangai?

²⁵ Si taun ang, mang vap i Ierusalem kilapo sui ta, “Au si parik ta ninia kana na igenen ke kipo buk raung ania? ²⁶ Arai, kapo mengen nei liuan i ri vap na kapo kovek ta mang sikei ka mengen ania. Au si keve vap lava kilapo lomonia ta ninia vanang a igenen i akanangai? ²⁷ Sikei tarapo nas aongos ta igenen ke kata pasal le voi. Si man a igenen i akanangai kala serei, ri vap parik kipa nas ta kata pasal le voi.” ²⁸ Si taun ang a Iesu kapo akalkalit lak nei rina i atailai na kala songosongo alava ta, “Io, mipo nas iau, na mipo nas ta nau le voi. Parik natapa pasal ane ke si kag vubuk akorong, sikei nia vo asok ang anig kapo tutuman, na parik mipa nas ia. ²⁹ Sikei nau napo nas ia using nata pasal le singina na nia kata asok iau.” ³⁰ Au na kilapo buk teng akit ania sikei katapo kovek ta sikei ka sulai ani kungana taun ia, using kana taun lak parik katapa sinong. ³¹ Sikei, amiang i petau ang kila lomlomom tatana, using kilapo mengen ta, “Nei a igenen i akanangai vo me serei ke? Ka abis a keve avibisan kipo laba ani keve avibisan si igenen ke?”

Asok si an teng akit ani Iesu

³² Na ri Parisaio kilapo longong a mang matan i petau lava ang sipo anganasai asukang. Au keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri Parisaio kila

asok a vap po ararai bat ang nei rina i atailai asi an teng akit ania. ³³ Na Iesu kala antok, “Naka ago na rukun taun lik palau ve nami, le na naka papok ane si vo asok ang anig. ³⁴ Mi gule iau, sikei parik milapa angkoai si sabonai anig. Ring ang nakan ago singina, parik mipa angkoai si palak singina.” ³⁵ Na ri Iudaia kilapo angsusuai ta, “Igenen ke kapo buk ane voi akorong, asi karala tav sabonai ania? Ka pasal nganing ane si kara mang petau voiang kipo ago pulakai e Elas na kan akalkalit ri Elas? ³⁶ Nei akorong a supsupai i kana mengen ta, ‘Mi gule lak iau, sikei parik milapa angkoai si sabonai anig,’ na ‘Ring ang nakan ago singina, parik mipa angkoai si palak singina?’ ”

Laman i to

³⁷ Akamusai i taun i matan angan kapo lavlabat luai, na si taun ang Iesu kala tung na kala songosongo ta, “Man a si kapo buk inum, kame ane singig na kame inum. ³⁸ Ninia kapo lomlomon tatag, ka atogon a laman i to ka soung le nei vingana, asukang palau val mengen i nei salsalik kapo mengen.” ³⁹ Iesu katapo mengen ta Malanganto, ani vap ang kipo lomlomon tatana, asi kari luk ania. Si taun ang Malanganto parik lak kapa asok ia, using Iesu lak kapo tav luk ani kana urmaus.

Tapagal nei liuan i petau marai Iesu

⁴⁰ Na mang matan vap kilapo longong ia na kipo antok ta, “Tutuman igenen ke kana na katakai i kus amalangas ang.” ⁴¹ Mang matan kipo antok ta, “Ninia palau na igenen i akanangai.” Na mang matan kipo antok ta, “Igenen i akanangai ka saka

serei an le Galilaia? ⁴² Using a nei salsalik kapo mengen ta igenen i akanangai ka serei le si kana patvap a David na ki ingus ia e Betilem si ring ang si David.” ⁴³ Asukang a kalapo atogon a tapagal si petau ang marai Iesu. ⁴⁴ Mang matan kitapo buk teng akit ania, sikei katapo kovek ta sikei ka sulai kunga ania.

Tav lomlomon si ri ainoinoai

⁴⁵ Au, keve vap po ararai bat ang kimela serei si keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri Parisaio na kila sui iria ta, “Marai sa parik mitapa kong akit ia ane ke?” ⁴⁶ Na keve vap po ararai bat ang kila ngenget ta, “Aino katapo kovek i sikei a igenen ka mengen val igenen ke.” ⁴⁷ Na ri Parisaio kila sui iria, “Au sa, katanla kun kapau kapa nang animi? ⁴⁸ Parik mipa malangas ta kapo kovek i ainoinoai lava vo mangsikei a Parisaio kapo angkoai si lomlomon tatana? ⁴⁹ Vap tanio suke parik kipa nas kara Sausaupai na kilapo sunguk kana malgai a God.” ⁵⁰ Au, Nikodemo, nia katapo mangsikei i ri Parisaio, nang aino kata pasal taun a Iesu, kala sui iria, ⁵¹ “Au si kara sausaupai kapo saupai aino ani igenen man parik lak kipa longong kana mengen asi sabonai ani sa kapo abis ia?” ⁵² Na kila polpol ia ta, “Au numai nang kupo igenen i Galilaia kapa? Tataot nei salsalik na kula arai korong ta kapo kovek ta katakai i kus amalangas kata serei le Galilaia.”

**Vuk palpai ke (7:53-8:11) katapo
tav ago le si ainoai i salsalik. Vei
kitala alakai ania e mung**

Aina ang kita sabonai ania si vil lau rikek

⁵³ Au na kila ang taliungai ane si

8

kari keve lu. ¹ Sikei Iesu kala pasal ane kuli mulang ang Elaio. ² Si tenei vauk ina kala papok ane nei rina i atailai na petau ang kimela duk aulitai aongos ania na kapo sinong na kapo akalkalit iria. ³ Na ri vap malangas ani saupai ve ri Parisaio kila serei ta mang aina kita sabonai ania si rot ve tauan osongon. Na kianla atung ia e noria i vap ang ⁴ na kila antok a Iesu ta, “Katakai i akalit, aina ke, kita sabonai ania si rot ve tauan osongon. ⁵ Si kara sausaupai Moses kata antok ta aina asukang ke tara so punuk ia ta iat. Au numai, kupo saka mengen an?” ⁶ Kipo sui asukang ke using kipo gule ring asi kari mengen arikek ania. Sikei Iesu kala tuturung na kalapo salsalik ta kungana e vunep. ⁷ Na kipo uli sunggil ania. Au kala tu atung na kala antok iria, “Si imi, man parik katapa abis a lau rikek, kapo ro ta nia ka ainoai i igenen ka luk a iat na ka so ia.” ⁸ Au, kala tuturung pok na kalapo salsalik e vunep. ⁹ Taun kila longong a mengen ke, kilapo sounng suai siksikei, ria kitala to na matas miang aino, na aliu paspasal tung si kila kovek luai aongos, sikei aina ke papalik ve Iesu kilonglapo tung e iang. ¹⁰ Na Iesu kala tu atung na kala sui ia ta, “Tuang, petau ke e voi? Au sa, kapo kovek ta sikei kata lapa saupai anim?” ¹¹ Na aina ang kala antok, “Volava, kapo kovek ta mangsikei.” Na Iesu kala antok ia, “E, nau kapa parik napa kun saupai anim. Pasal na kula aulei ta bil arikek.”]

Iesu kapo malangas ani kuli rina

¹² Iesu kala anguan mengen an ani ri vap ta mengen asukang ke, “Nau napo malangas ani kuli rina. Ninia kapo using iau ka atogon a malangas i to na parik kapa angkoai si pasal nei vong.” ¹³ Na ri Parisaio kila antok ia, “Numai papalik kupo uli mengen ta kam keve avibisan akorong, asukang na sa kupo posong ia kapo kovek i tutuman ina.” ¹⁴ Na Iesu kala polpol ta, “Kantanem. Man nau papalik napo mengen tatag, sikei kapo tutuman, using napo nas ta nata serei le voi na naka ane voi. Sikei nami parik mipa nas ta nata serei le voi na naka ane voi. ¹⁵ Nami mipo uli saupai si palpal i pukun, sikei nau parik napa saupai ani mangsikei. ¹⁶ Sikei, man nau naka vil saupai, kag saupai kapo tutuman using parik napa abis papalik ia. Napo tung kuvul ve mamai nia vo asok ke anig. ¹⁷ Si kami sausaupai akorong kapo mengen ta man a pongua karilong mengen kapo sikei, sa kilongpo posong ia kapo tutuman. ¹⁸ Nau napo akus atutuman ta kag keve avibisan akorong, na mamai voiang kata asok iau kapo kun akus tatag kapa.” ¹⁹ Na kila sui ia, “Nei vanang a tamam?” Na kala polpol iria, “Parik mipa nas iau na mamai kapa. Si man mila nas iau mila kun nas kapa ani mamai.” ²⁰ Iesu katapo mengen ta mengen ke si taun ang katapo akalkalit nei rina i atailai ngerena i keve asisiang ipo alilis. Na kapo kovek ta mangsikei ka teng akit ia, using kana taun lak parik kapa sinong.

Parik mipa angkoai si pasal ane si ring ang naka pasal ane singina

²¹ Na Iesu kala anguan mengen an aniria, “Naka pasal suai na mi gule iau na mi mat si kami keve rikek. Parik mipa angkoai si pasal ane si ring ang naka pasal ane singina.” ²² Le si oring suke katapo vil ri Iudaia si mengen ta, “Kapo mengen ta parik mipa angkoai si pasal ane si ring naka pasal ane singina. Au, ka sa kana? Ka raung pok ia?” ²³ Na Iesu kala antok, “Nami mipo vap i vunep. Nau le pangkul. Mita serei le kuli rina, sikei nau parik natapa serei le kuli rina. ²⁴ Asukang a natala antok imi ta mi mat si kami keve lau rikek. Io, tutuman luai, mi mat si kami keve lau rikek man parik mipa lomlomon tatag, nau ke vang kana.” ²⁵ Na kila sui ia, “Au, numai nang a si?” Na Iesu kala polpol, “Sa natala posong ia le kabang, nambang kapo asukang. ²⁶ Napo atogon a mengen miang animi si kami lauluan i ago. Sikei nia vo asok ang anig kapo atutuman, na sa napo longong ia singina, napo mengen a kuli rina ke tatana.” ²⁷ Parik kitapa malangas ta katapo mengen iria ta tamana. ²⁸ Na Iesu kala antok iria ta, “Man mila atakuk a igenen i pukun, milapo malangas ta nau palau nang, na mila nas kapa ta parik napa abis using kag vubuk, sikei napo mengen ta bil ang mamai kata akalkalit iau tatana. ²⁹ Nia kata asok iau na kapo ago ve nau. Parik kapa papelek tapai anig using napo uli abis ani keve avibisan voiang kapo uruk ania.” ³⁰ Si taun a Iesu kata mengen ta keve bil ke, amiang i vap kilapo lomlomon tatana.

Kalakala ro luai

³¹ Na Iesu kala mengen ri Iudaia vap lapo lomlomon ang tatana ta, “Si man mi usiusing kag akalkalit milapo kag keve nat i akalit atutuman luai. ³² E iang mila nas a tutuman, na tutuman ka akala imi.” ³³ Na kila ngenget ia, “Namem kana na keve tivuna i Abaram na parik namemta lapa asosokai tapai si mangsikei. Marai sa na kupo mengen ta namem atogon a kalakala?” ³⁴ Na Iesu kala polpol iria, “Napo mengen atutuman imi ta man a si kapo uli bil arikek, nambang e iang kalapo asosokai si lau rikek. ³⁵ Asosokai kapo kovek i sinsinongan nei vainagoan, sikei nat ang kapo tauk ina asikei. ³⁶ Asukang na man kana nat kala akala imi, mila atogon vang a kalakala ro luai. ³⁷ Napo nas ta mipo keve tivuna i Abaram, sikei lak mipo buk raung anig, using parik mipa ainak ani kag keve mengen. ³⁸ Nau napo mengen imi ta bil ang a mamai katala akalit iau tatana. Au nami mipo abis a bil ang mitala longong ia si tamami.”

Tamami ta vo petau ang anira

³⁹ Na kila antok ia ta, “Tamamem vang ta Abaram.” Na Iesu kala sui iria ta, “Au, man mipo inatus si Abaram, marai sa na parik mipa abis val Abaram si kana keve avibisan? ⁴⁰ Arai, natala mengen aongos imi ta mengen tutuman i kag longong le si God, sikei lak mipo buk raung anig. Abaram parik katapa bil asukang. ⁴¹ Mipo abis a keve lau ang a tamami kapo abis ia.” Na kila gel ia ta, “God papalik nia vang kapo tamamem, namempo tav nat mai.” ⁴² Na Iesu kala antok iria, “Man a God kapo tamami, oro

mila buk iau, using nata pasal le si God na kana namelapo ago. Parik natapa serei using a kag vubuk, sikei nia kata asok iau. ⁴³ Marai sa na mipo tav malangas ani sa napo mengen tatana? Using apok parik mipa angkoai si longong aro ani sa napo mengen tatana. ⁴⁴ Nami mipo inatus si tamami ta vo petau ang anira, na mipo buk using ani kana vubuk a tamami. Le kabang le katapo mangsikei a igenen daung na parik kapa mengen atutuman using a tutuman kapo kovek singina. Taun kapo kapau kapo mengen ta kana keve mengen akorong using kapo igenen kapau na kapo tamana i kapau. ⁴⁵ Sikei, using napo mengen imi ta mengen tutuman, parik mipa lomlomon tatag. ⁴⁶ Si kapo angkoai si antok anig ta kag lau rikek? Si man napo mengen atutuman imi, marai sa na parik mipa lomlomon tatag? ⁴⁷ Ninia kata serei le si God kapo longong kana mengen a God. Nami parik mitapa serei le si God, nambang tukulai ina na parik mipa buk longong.”

Nau nata ago aino ani Abaram

⁴⁸ Na ri Iudaia kila polpol ia, “Sa, parik namempa korong si pege ta numai le Samareia, na kupo atogon ingua?” ⁴⁹ Na Iesu kala antok ta, “Napo kovek i ingua. Napo sunguk alakat a mamai, sikei nami mipo nau varas iau. ⁵⁰ Parik napa gule urmaus pok anig, sikei kapo atogon a mangsikei ka alis ia, na nia ka saupai ania. ⁵¹ Napo mengen atutuman imi, ninia kapo usiusing aro kag keve mengen parik kapa mat, parik luai.” ⁵² Le si oring suke, ri Iudaia kila antok ia

ta, “Kana vang namemla nas ta kupo atogon a ingua! Arai, Abaram katala mat lenginang, na mamain ta katakai i kus amalangas kapa, sikei kana lak kupo antok ta ninia kapo usiusing aro kam mengen parik luai kapa mat. ⁵³ Au si kupo laba kana ani tivumem ta Abaram? Katala mat na mamain ta katakai i kus amalangas kapa. Kupo naol ia ta numai a si kana?” ⁵⁴ Na Iesu kala polpol ta, “Si man napo alatun pok iau, kag alatun kapo bil palau. Mamai, voiang mipo antok ta kami God, ninia kapo alatun iau. ⁵⁵ Using nami, parik mipa nas ia, sikei nau napo nas ia. Na man naka antok ta parik napa nas ia, e iang nalapo igenen kapau val nami. Sikei napo nas ia, na napo usiusing kana keve mengen. ⁵⁶ Tivumi ta Abaram katapo maramarak ta ka arai ani kag taun, na katala arai korong ania na kala uruk.” ⁵⁷ Na ri Iudaia kila mengen ta, “Tau, parik lak kupa 50 na matas lak, na lenginang kutala arai ani Abaram!” ⁵⁸ Na Iesu kala polpol, “Napo mengen atutuman imi ta nau nata ago aino luai ani taun i ingus ani Abaram.” ⁵⁹ Si oring ke, kilapo lukluk iat asi so ania, sikei kala mun aniria na kala pasal pelek a rina i atailai.

9

Iesu kata vil ato na igenen mata ba

¹ Na Iesu kalapo pasal aliu, na kala arai ani mang igenen mataba le si taun i ingus le ania. ² Au kana keve nat i akalit kila sui ia ta, “Rabi, ke si ta rikek na igenen ke kalapo mataba? Kakana akorong ta rikek vo ke rinana ve tamana ta rikek?” ³ Na Iesu kala ngenget ta, “Tauan ke parik

katapa abis a rikek, na ngono taukuna kapa parik kilongtapa abis ia, sikei mataba ang kata serei asi akalit ta kana abis a God si kana to. ⁴Tara uli teng ani kana avibisan a vo asok ang anig, si kapo tenei ias lak. Ka tenei vong nganing, na parik kalapa anguan angkoai si abis an. ⁵Taun napo ago lak e kuli rina, nau a malangas ani kuli rina.” ⁶Taun kala kamus ta mengen, kala kanus ane vunep na kala tol kuvul a kanus ang ve roe na kala amatung ia e ngono matana i igenen ba ang. ⁷Na kala antok ia, “Pasal na kuanla galui a ngono matam nei dim suke e Siloam.” Supsupai ina ta asok. Au, igenen ang kala pasal na kanla daus le na kamela serei pok ta mata tapalas aro. ⁸Na keve tungana, kuvul ve ria kitapo uli arai ania anangan sipo uli aikut, kila sui ta, “Au si igenen ke palau kana voiang katapo uli sinong i aikut?” ⁹Mang matan kipo antok ta nia palau, sikei mang matan kipo antok ta, “I, parik. Kapo bil val nia palau.” Sikei igenen ang kala antok ta, “Nau palau a igenen ke.” ¹⁰Na kila sui ia ta, “Au, kuta sa na kula mata arai?” ¹¹Na kala ngenget iria ta, “Igenen ang kipo posong ia ta Iesu kata vil a roe na kala amatung ia e ngono matag. Na kala asok iau ta, ‘Kuan daus e Siloam.’ Au, nala pasal na nanla galui na matag na kala tapalas.” ¹²Na kila sui ia, “Nei a igenen ang e voi?” Na kala antok ta, “Parik napa nas.”

Ri Parisaio kilapo susuiai ani ba

¹³Na kila serei ta igenen mata ba ang si ri Parisaio. ¹⁴Taun ke katapo taun i atailai voiang a Iesu kata vil a roe na ka vil ato na mataba ke singina. ¹⁵Asukang a ri Parisaio kila kun sui ania

ta kata vil sa ani matana na kala tapalas. Na kala antok iria ta, “Igenen ke kata amatung a roe e ngono matag na nanla daus na kana nalapo arai korong.” ¹⁶ Na mang keve Parisaio kila antok ta, “Igenen ke parik katapa pasal le si God using kapo tav suai ani taun i atailai.” Na mang matan kila antok ta, “Igenen rikek kapo tav angkoai si vil ani abis i vilvil ataping asukang.” Au na kalapo atogon a tapagal nei liuan iria. ¹⁷ Au le na kila anguan sui pok an ani igenen vopo mataba aino ang ta, “Kupo atogon a saka mengen ani vo vil atapalas ang ani ngono matam?” Na kala antok ta, “Kapo katakai i kus amalangas nang.”

¹⁸ Ri Iudaia parik kitapa lomlomom ta katapo mata ba na kana kalapo arai korong, tung si kila asok tapai ani rinana ve tamana asi karilong me serei. ¹⁹ Na kila sui irilong ta, “Au, kakamilong kana ta nat? Ninia palau nang a nat ang, mitapo antok ta kita ingus ia velai ani mataba, ingko? Au na kata saka bil an vanang, na kana kalapo arai korong pok?” ²⁰ Na kilongla polpol ta, “Namemlongpo nas ta kakamemlong ta nat na namemlongpo nas ta katapo mata ba si taun i ingus ania. ²¹ Sikei, si kata vil aro na ngono matana na kana kalapo mata arai, parik vang namemlongpa nas. Mi sui ia. Kalapo nat lava nang, kalapo angkoai si polpol akorong pok tatana.” ²² Ngono angkisnganan ke kilongta polpol asukang ke using kilongtapo leng ani ri Iudaia, using lenginang ri Iudaia kitala angainainakai ta man a si kapo lomlomom ta Iesu nia kapo igenen i akanangai, ki kirikai suai ania pelek kari tutukuvul. ²³ Nang tukulai ina na ngono angkisnganan ke kilongta

antok ta, “Kalapo nat lava nang, mi sui ia.”

²⁴ Na kila anguan songo an ani mataba ang na kila antok ia, “Ku atutuman mete God. Namempo malangas ta igenen vopo vil ato ang anim kapo igenen rikek.” ²⁵ Na kala polpol ta, “Iau? Vei kavpo igenen rikek nganing vo parik. Parik napa nas. Sikei napo nas aro luai ta aino natapo mata ba, sikei kana nalapo mata arai!” ²⁶ Na kila sui ia, “Kata vil sa anim? Kata saka vil apara an ani matam?” ²⁷ Na kala polpol ta, “Natala mengen imi lenginang na parik mipa longong. Marai sa na mipo anguan buk longong an ania? Mipo buk ani mi kun nat i akalit kapa singina?” ²⁸ Na kila ki arikek ia na kila antok ta, “Numai apok kana nat i akalit, sikei namem, namempo nat i akalit si Moses! ²⁹ Namempo nas ta God katapo mengen taun a Moses, sikei igenen ke, parik namempa nas ta kata pasal le voi?” ³⁰ Na igenen ke kala antok ta, “Au, saka mengen an nang? Parik mipa nas ta kata pasal le voi, sikei kata vil atapalas kag mata ba. ³¹ Tarapo malangas ta God parik kapa naung ani ri vap rikek. Kapo naung aniria vap po mamaila ania na kipo usiusing kana vubuk. ³² Le kabang le kapo kovek i akus ta mangsikei katala vil ato na mang igenen i ingus amataba. ³³ Si man a igenen ke parik katapa pasal le si God, ka vil nem palau luai.” ³⁴ E iang kila antok ta, “Numai, kita ingus ua na ku polok alak nei lau rikek. Sa, kupo buk me akalkalit kana animem?” Au, na kila kirikai sui ania.

Mata ba i malanganto

³⁵ Na Iesu kala longong ta kitala kirikai ania, na taun kanla sabonai ania na kala sui ia ta, “Kupo lomlomon kana ta igenen i pukun?” ³⁶ Na igenen ang kala antok ta, “Volava, nei nia? Ku atai iau asi kag lomlomon tatana.” ³⁷ Na Iesu kala antok, “Lenginang kutala arai ania. Ninia vang kana, voike kupo angmemengenai ve nia.” ³⁸ Na igenen ang kala antok ta, “Volava, nalapo lomlomon.” Au na kala soturungai singina. ³⁹ Na Iesu kala antok, “Nata pasiang asi me saupai ani kuli rina. Ani vap mata ba ki mata arai, na vap mata arai ki mata ba.”

⁴⁰ Na mang keve Parisaio voiang kitapo ago ve nia kila longong ia na kila sui ta, “Au sa, namem kapa nang, namempo kun mata ba?” ⁴¹ Na Iesu kala antok ta, “Man mita mata ba, parik mipa nas a rikek. Sikei kana mipo antok ta mipo mata arai, asukang mamaiten i kami rikek kapo gon lak singimi.

10

Kankanuai i mengen ani takaman i sipsip

¹ Napo mengen atutuman luai animi, igenen vo po tav palak ang mete takaman i sipsip, sikei kapo lak alak si mang oring petekai, nia vanang kapo igenen tainau na kapo katakai i galang.

² Sikei, igenen vopo palak ang mete takaman akorong, nia na katakai i aiveven sipsip. ³ Vopo aiveven takaman kapo tavas ania na ri sipsip kipo longong a kalingana. Kapo songo iria si kari keve asan na kapo ausingai aniria ane komo.

⁴ Taun kila sounng aongos na kala pasal ainoai

aniria na kila using ia using kipo longo kinle na kalingana. ⁵ Parik kipa angkoai si using ani mang anu. Ki sip ania using parik kipa kinle korong a kalingana.” ⁶ Iesu katapo mengen iria ta kankanuai i mengen ke, sikei parik kitapa malangas ta sa katapo mengen iria tatana.

Iesu nia na katakai i aiveven sipsip ro

⁷ Asukang a kala anguan mengen an ta, “Napo mengen atutuman luai animi ta, nau napo takaman ani ri sipsip. ⁸ Riria kita aino iau kipo vap tainau na kipo vap galang, sikei ri sipsip parik kitapa longong iria. ⁹ Nau napo takaman. Ninia kapo palak singig ka sapang. Ka palak na ka soung na kan sabonai ani pok. ¹⁰ Igenen tainau kapo serei si me tainau, ka daung na ka galang. Sikei nau nata serei si me alis aniria ta to, na to ang kapo duk luai ta roron. ¹¹ Nau napo katakai i aiveven sipsip ro. Katakai i aiveven sipsip ro kapo usausa si mat ani mamain ta sipsip. ¹² Igenen ipo samui palau parik kapa tauk i ri sipsip. Taun kala arai ani kauvek kalat, kala lomon suai ani ri sipsip na kala sip, na kauvek kalat kamela angan iria, na ka lulu ang taliungai pulakai aniria. ¹³ Igenen ke kapo sip using kapo igenen ipo samui palau na kapo kovek i ngorem ani ri sipsip. ¹⁴ Nau napo katakai i aiveven sipsip ro. Napo nas kag keve sipsip na kag keve sipsip kipo kun nas anig, ¹⁵ asukang val mamai kapo nas iau na nau napo kun nas ani mamai. Na naka mat ani kag keve sipsip. ¹⁶ Napo atogon kapa na mang keve sipsip voiang parik lak kipa ago si omo ke. Naka songo iria kapa. Ria kapa, ki

kun longong ani kalingag na ka atogon palau a sikei a kuvkuvulan lava na sikei palau a igenen si aiveven aniria. ¹⁷ Mamai kapo buk iau, tukulai ina using naka alis suai ani kag to na naka luk pok ia. ¹⁸ Kapo kovek ta sikei ka saupai ani kag to, naka alis suai ania si kag lomlomonai akorong. Napo atogon a roron si alis tatana na si luk pok kapa ania. Ke mamai ta asok ani naka vil ia asukang.”

¹⁹ Au na ri Iudaia kila anguan tapagal an using palau si mengen ke. ²⁰ Amiang iria kipo antok asukang ke, “Kapo inguan nang, na nio kapa. Marai sa tarapo longong ia?” ²¹ Sikei mang matan kipo antok asukang ke, “Igenen inguan parik kapa angkoai si mengen asukang ke. Saka ingua an kapo angkoai si vil atapalas ani ba?”

Ri Iudaia kita tav ainak ani Iesu

²² Katapo taun i livus na matan angan i nanauai ang kita teng ia e Ierusalem, ²³ na Iesu katapo ago nei rina i atailai na kapo pasal aliu nei takpok ang kipo kin ia ta Solomon. ²⁴ Na ri Iudaia kimela duk aulitai ania, na kila sui ia ta, “Au, saka taun an lak ani ku mengen aro luai animem? Sa, numai vang kana na igenen i akanangai ke? Antok amalangas.” ²⁵ Na Iesu kala polpol iria ta, “Natala mengen imi, sikei parik mipa lomlomon tatag. Keve abis i vilvil ataping ang natapo abis ia si asan i mamai, nang ria kipo akus atutuman tatag, ²⁶ sikei parik mipa lomlomon using parik ta kakag ta keve sipsip tatami. ²⁷ Kag keve sipsip kipo longong iau. Napo nas iria na kipo using iau. ²⁸ Naka alis iria ta to asikei na parik luai kipa

angkoai si an kui asikei. Ka kovek ta sikei kame tak suai aniria pelek a kungag. ²⁹ Mamai kata alis iria ane singig, nia kapo tavirimok luai. Kapo kovek ta sikei ka tak suai aniria pelek a kungana i mamai. ³⁰ Nau ve mamai, namemlongpo sikei.”

³¹ Na ri Iudaia kilapo anguan lukluk iat an asi kari li punuk ania, ³² sikei Iesu kala antok iria, “Natala akalit imi ta keve avibisan i vilvil ataping ta kitmat i mamai. Si saka abis an akorong na mipo buk li punuk anig singina?” ³³ Na ri Iudaia kila antok ta, “Parik namempa buk li punuk anim si kam saka abis an, sikei using kupo mengen arikek ani God, using kupo igenen palau na kupo antok ta kupo God.” ³⁴ Na Iesu kala polpol iria, “Sa, parik nang kitapa salik ia nei kami salsalik aino ta, **natala antok ta mipo keve god?** ³⁵ Au arai, tarapo malangas ta sa na salsalik kapo mengen tatana kapo tutuman asikei, na God kapo posong a vap ang ta kipo keve god, vap ang voiang kipo luk kana mengen. ³⁶ Sikei nau, mamai kata akanangai anig ta nau kakana akorong na ka asok iau ane kuli rina. Marai sa mipo tupang iau ta napo mengen arikek si antok ta nau napo nat i God? ³⁷ Man parik napa abis a sa na mamai kata abis ia, mi lomom suai ani lomlomom tatag. ³⁸ Au na man napo abis ia na man parik mipa buk lomlomom tatag, sikei mi lomlomom ta abis i vilvil ataping ke asi kami nas na mi kinle ta mamai kapo ago singig, na nau napo ago singina.” ³⁹ Au na kila anguan buk teng akit an kapa ania, sikei kala pasal pelek iria.

⁴⁰ Na kala paputuk pok a Iordanes si ring ang

a Ioanes katapo uli asing tauia singina aino, na kanla ago e iang. ⁴¹ Na vap miang kimela serei singina na kipo antok ta, “Tutuman, Ioanes parik katapa abis a mangsikei a abis i vilvil ataping, sikei sa katapo posong ia ani igenen ke kapo tutuman.” ⁴² Na e iang si vuk rina ang vap miang kilapo lomlomon tatana.

11

Lasaro kata mat

¹ Mangsikei a igenen katapo malepen kana asan ta Lasaro. Ninia le Betania, rina ke si ri Maria ve tasina ta Marta. ² Maria ke kana, nang a tauna ta Lasaro kapo matung malepen na kapo aina ang, voiang kata atiuai ani kakina i Volava ta laman sain roron ang na ka sosong ia ta ung i patuna. ³ Na ngono angtasimal ke kilongla ali mengen taun a Iesu asukang ke, “Volava, igenen ke voiang kupo buk alava ia kapo malepen.” ⁴ Iesu kala longong na kala antok ta, “Malepen ke nganlak parik kapa mat singina, parik. Kana malepen nang asi amaus ani God, na asukang kapa ani nat i God ka kun sungmaus singina.” ⁵ Iesu katapo buk alava luai ani volo angtaumal ke ri Marta ve tasina na Lasaro. ⁶ Lak kantanem, kata la longong ta kapo malepen, sikei kala anguan ago le an ani mang pongua na taun si rina ang katapo ago singina. ⁷ Au e mung kala antok kana keve nat i akalit ta, “Tara papok ane Iudaia.” ⁸ Sikei keve nat ang kila antok ia ta, “Rabi, kana amukmuk ri Iudaia kitapo gule ua asi kari li punuk anim ta iat. Na kana kulapo anguan buk

papok ane iang?” ⁹ Na Iesu kala polpol iria ta, “Au parik kana kapa atogon a sikei a mangias kirol tutapong le no i tangat tung tenei vong? Igenen, man kapo pasal tenei ias parik kapa angkoai si tukai using kapo arai ani malangas i kuli rina ke. ¹⁰ Sikei man a igenen kapo pasal tenei vong, ka tukai using kapo kovek i malangas ania.” ¹¹ Kata mengen tapai aniria ta keve mengen ke, le na kala antok iria ta, “Tungara ta Lasaro kapo rot. Sikei, naka pasal asi kag an pangun pok ania.” ¹² Na kila antok ia ta, “Volava, man kapo rot kapo ararai asukang ta ka to aro pok.” ¹³ Si taun ang Iesu katapo mengen ta katale mat, sikei ria kipo sekuat ko nang ani kapo mengen ta rot palau i pukun. ¹⁴ Na Iesu kala posong akorong singiria ta, “Lasaro nang katale mat. ¹⁵ Kapo ro ta katale mat na nau e ke, asi pakangai animi si kami lomlomom. Sikei mi me ira na tara pasal ane singina.” ¹⁶ Tomas, voiang kipo kin ia kapa ta Ridumo, kala antok a keve tungana ta, “Tara kun pasal si kara an mat ve nia.”

Iesu nia na tapasuk pok na nia na to

¹⁷ Au, kianla serei na Iesu kala longong ta katale lapo matung lenginang a puat a taun nei mopong. ¹⁸ Betania katapo angasungai palau i Ierusalem, asukang ta 15 na sitadia. ¹⁹ Asukang a amiang i ri Iudaia kita serei asi kari me mengen vaivaip ani ri Marta ve Maria si taurilong. ²⁰ Taun ang a Marta kala longong ta Iesu kapo pakasang kala soung si kana an ruduai ania, sikei Maria katapo ago nei lu. ²¹ Asukang a Marta kala antok a Iesu ta, “Volava, man kuta ago e ke, taug parik kalapa

angkoai si mat. ²² Sikei kana napo nas ta saka bil an ku aikut ia si God, nia ka alis ua tatana.” ²³ Na Iesu kala antok ia ta, “Taum ka tapasuk pok.” ²⁴ Na Marta kala antok ia ta, “Napo nas ta ka tapasuk pok si taun i tapasuk pok ang si akamusai i taun.” ²⁵ Na Iesu kala antok ia, “Nau a tapasuk pok na nau a to. Ninia kapo lomlomon tatag ka teng a to kantanem man kataala mat. ²⁶ Na riria kipo to na kipo lomlomon tatag, parik luai kipa angkoai si mat. Sa, kupo lomlomon kana ta mengen ke?” ²⁷ Na kala antok ia ta, “Io Volava, napo lomlomon ta numai a igenen i akanangai, na numai a nat i God vo me serei ke kuli rina.”

Iesu kata tangis

²⁸ E mung i kana la mengen tapai na kala pasal ane si tasina ta Maria na kanla antok musik ia ta, “Katakai i Akalit kana, na kapo asok si me songo anim.” ²⁹ Na taun ang kala longong ia na kala tadut sumasuma palau asi kana an serei singina. ³⁰ Iesu kana lak parik katapa palak nei rina ang. Katapo ago lak si vuk oring ang na Marta kata ruduai ia singina. ³¹ Mang matan i ri Iudaia, vap ang kitapo ago kuvul nei lu asi avaivaip ani Maria, kila arai ania si la tadut sumasuma na kala soung na kila using ia. Kitapo sekpat kapo pasal taun a mopong ang asi kana an radaupa. ³² Sikei, Maria kanla serei si oring ang a Iesu katapo ago singina, na kala arai ania na kala matung turung e ngono kakina, na kala antok ia ta, “Volava, man kuta ago e ke, taug parik kalapa angkoai si mat.” ³³ Iesu kala arai ania sipo tangis ang, na keve Iudaia po using ang ania kipo kun tangis,

na lomlomom ina kalapo mamaiten velai ani kapo mamakus alava. ³⁴ Na kala sui ta, “Mita amatung ia e voi?” Na kila antok ta, “Volava, me na kula arai.” ³⁵ Na Iesu kala tangis. ³⁶ Asukang a ri Iudaia kilapo angtokai ta, “Arai, kapo buk alava luai nang ania.” ³⁷ Sikei mang matan iria kipo sui ta, “Au igenen ke kana parik katapa vil ato na ba ang? Kapo sa na parik katapa kun buk vil ato ani igenen ke?”

Tapasuk pok si Lasaro

³⁸ Iesu kala anguan pat ania na vinga maiten, na kala paliu taun a mopong. Mopong ke nang katapo matung singina kapo wakil na kita atung bat a matana ta vuk iat lava. ³⁹ Na kala antok iria ta, “Ul suai ani iat ang.” Na Marta, tauna i igenen vo mat ang, kala antok ta, “Volava, katale matung nang a puat a taun nei mopong na si taun ke kalapo atogon a sain vok.” ⁴⁰ Na Iesu kala antok ia ta, “Sa nang, parik natapa antok ua ta man kupo lomlomom ku arai ani maumausan si God?” ⁴¹ Au kila luk suai ani iat ang, na Iesu kala tarak alak na kala antok ta, “Mamai, napo posong ro using kutala longong iau. ⁴² Napo nas ta kupo uli longong anig, sikei napo posong ia ani petau ke kana kipo angtung si oring ke, asi kari lomlomom ta numai kuta asok iau.” ⁴³ E mung i kana la mengen tapai, na kala songosongo alava ta, “Lasaro, ku soung.” ⁴⁴ Na igenen vopo mat ke kamela soung. Kita volo ia ta keve vuk vakup na ngono kungana ve ngono kakina kapo kit, na mang vakup kapo pakut a nona. Na Iesu

kala antok iria ta, “Mi ulak suai ani keve vakup i mopong ang asi kana kalakala.”

Lomlomonai asi raung ani Iesu

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Asukang a si taun ang, amiang i keve Iudaia vap me serei ang si Maria, taun kila arai ani sa kata abis ia, na kila lomlomon tatana. ⁴⁶ Sikei mang matan iria kila pasal taun ri Parisaio na kianla antok iria ta sa na Iesu kata abis ia. ⁴⁷ Au na keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri Parisaio kila songo akuvul kari kuvkuvulan lava i saupai, na kilapo angmemengenai asukang ke, “Tara abis sa akorong kana? Using a igenen ke kana kalapo abis a keve akanangai miang. ⁴⁸ Man nganing tara atolongon palau ia asukang ke, ri vap aongos kila lomlomon tatana. Na ri Rome ki serei na kime pakang ira ta kara rina na ki galang kara matan vap.” ⁴⁹ Sikei mang sikei a igenen iria, kana asan ta Kaiapas, voiang katapo ainoai i katakai i sula si matas ang, kala antok iria ta, “Mipo kovek luai i nas. ⁵⁰ Using kapo ro ta sikei a igenen ka mat, na matan vap ke ki ago ta tagalangan.” ⁵¹ Parik katapa mengen ta mengen ke si kakana ta nas, sikei asukang ta ainoai i katakai i sula si matas ang, asukang a ka mengen i kus amalangas ta Iesu ka mat ani matan vap ke ri Iudaia. ⁵² Na parik ta aniria papalik, sikei asi kana songo akuvul pok ani inatus si God, vap lapo loi pulakai ang asi kari me sikei palau pok. ⁵³ Na le si taun ang aliu, kilapo lomlomonai kuvul asi raung ania.

⁵⁴ Asukang a Iesu parik kalapa anguan pasal an e mataria i ri Iudaia, sikei kala pasal akipai ane si

mang rina e ngere ring varasai palau ang kipo kin ia ta Eparaim na kanlapo ago e iang ve kana keve nat i akalit.

⁵⁵ Au na matan angan i liuluai kalapo angasungai. Vap miang kilapo papalak le si kari keve rina lik ane Ierusalem asi an vil adaus aniria aino le ni matan angan ang, angkokoai val kari sausaupai.

⁵⁶ Na kipo gulegule na Iesu, na si taun ang kipo angtung nei rina i atailai kian lapo angsusuai ta, “Kupo lomom ia ta sa? Igenen ke nganing parik kalapa serei si matan angan ke, ingko?” ⁵⁷ Sikei, lenginang a keve ainoinoai si ri katakai i sula ve ri Parisaio kitala ali mengen amalangas ta man a mangsikei kapo nas ta Iesu e voi, kapo mamaiten ta ka mengen amalangas iria, ani kian kong akit ia.

12

Atiuai ani Iesu e Betania (Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Limalesikei a taun aino le ani matan angan i liuluai, Iesu kanla serei e Betania si ring ang a Lasaro kapo ago singina, voiang a Iesu kata tak ataduk pok ia pelek a mat. ² E iang, matan pok i angruduai ve Iesu kianla teng ia. Marta katapo usausa na matan pok, na Lasaro katapo mang sikei i vap po sinong ve nia si angan. ³ Au Maria kala luk le na mang sikei a ese laman sain roron luai, na katapo samui lava luai kapa, na kala tiuai ania e kakina i Iesu na kalapo sosong ia ta ung i patuna. Na neina i lu ang kalapo sain roron palau ta sain ina i laman ang. ⁴ Sikei Iudas Iskariot, mang sikei i kana keve nat i akalit, vo alis suai

ang lak ta Iesu taun a puka, kala antok ta, ⁵ “Marai sa na laman sain ke parik kitapa atos tatana, na ki samui ia ta 300 na kang na tara alis a vap logo tatana?” ⁶ Parik katapa mengen ta mengen ke using katapo lomlomon ta ri vap logo, parik. Sikei using katapo igenen tainau, using katapo aiveven kapkap na katapo nas ani tainau ania. ⁷ Na Iesu kala ngenget asukang ke, “Atalipai ania, using kapo asukang nang ta katapo angarimai ani laman ke ani taun i kepai anig. ⁸ Ri vap logo, mi uli ago lak ve ria, sikei nau parik napa uli ago ve nami.”

Lomlomonai asi raung ani Lasaro

⁹ Na petau lava i ri Iudaia kila longong ta nia e iang na kimela serei. Parik ta si me arai papa ani Iesu, parik, si me arai kapa ani Lasaro voiang kata tak atadut ia pelek a mat. ¹⁰ Asukang a keve ainoinoi si ri katakai i sula ve ri Parisaio kilapo angpiling asi raung kapa ani Lasaro. ¹¹ Using le si akuskus ina ri Iudaia miang kita lapo buk auai ve Iesu, na kipo atu lomlomon singina.

Iesu kata palak val tulava ane Ierusalem

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

¹² Si taun using ina, kuvkuvulan lava me serei si matan angan ang, kila longong ta Iesu kapo palak ane Ierusalem, ¹³ na kianla lukluk pan i otongo na kila pasal sian ruduai ania. Kipo songosongo alava ta, “**Alatun! Posong ro ane si vo mela serei ke ta asan i Volava!** Posong ro ane si tulava i Israel!” ¹⁴ Na Iesu kala arai ani mang sikei a dongki tanginang na kala gon kuluna asukang val kita salik ia ta, ¹⁵ **Mi ago ta leng an, ri vap i**

Sion. Arai, kami tulava kapo pakasang, kapo gon kuli dongki tanginang. ¹⁶ Keve bil ke kana keve nat i akalit parik kitapa malangas ia si ainoai i taun. Sikei e mung, si taun ang Iesu katala palak ane si kana sinsinong miminaungan, na kila kinle ta keve bil ke kitala abis ia singina, katapo siang nei mengen i salik aino. ¹⁷ Au petau lava po ago ang ve nia, kian lapo angakusai pulakai ta kana songo asoung ani Lasaro pelek a mopong, na ka tak atadut pok ia. ¹⁸ Asukang a vap miang kila pasal asi an ruduai ania si taun ang using kita longong ta kata lapo abis a akanangai ang. ¹⁹ Asukang a ri Parisaio kilapo angmemengeni angpokpokai ta, “Arai, taralapo kovek luai i ring asi kara liu. Arai ta ri vap i kuli rina aongos kilapo using ia.”

Mang keve Elas kitapo buk serei si Iesu

²⁰ Na katapo atogon a mang keve Elas kita auai palak kuvul asi kari an ago si matan angan ang. ²¹ Kianla serei si Pilipo ta mang sikei a vubuk. Pilipo katapo igenen i Betsaida le Galilaia. Au, kila serei singina na kila antok ia ta, “Kamem igenen lava, namempo buk arai ani Iesu.” ²² Pilipo kala pasal na kanla antok a Andreas, na kilonganla antok a Iesu. ²³ Na Iesu kala ngenget irilong asukang ke, “Kala serei a taun ani igenen i pukun ka palak taun kana sinsinong miminaungan. ²⁴ Napo antok atutuman luai animi ta, man a katui i kon parik kapa uak nei vunep na parik kapa mat, ka sinong asukang val sikei palau a katui akorong. Sikei, man ka mat, kala asereiai ani katui miang luai. ²⁵ Ninia kapo

buk aiveven aroron ani kana to ka amun ia. Sikei nia kapo mirik ani kana to si kuli rina ke, ka atogon ia tung si to asikei. ²⁶ Man a sikei kapo abis anig, ka uli using anig, na si ring ang naka ago singina, kag asosokai kapa ka kun ago e iang. Au na si kapo abis anig, mamai ka kinle ia.

Ki atakuk lakat a igenen i pukun

²⁷ Kana kalapo maiten a vingag, sikei, naka mengen ta sa? Mamai, ku asapang iau pelek a vuk taun ke? Parik, using kapo tukulai ina palau ani name ruduai a vuk taun ke. ²⁸ Mamai, amaus kam asan.” Au na kalinga kala serei le metekuku ta, “Natala amaus ia lenginang na naka anguan amaus lak ania.” ²⁹ Asukang a petau po ago ang e iang, kilapo antok ta kapo angang, na mang matan kipo antok ta angelo kapo mengen ve nia. ³⁰ Sikei Iesu kala antok iria ta, “Kalinga ke kata serei, parik ta asi pakangai anig, sikei animi. ³¹ Taun i saupai ani kuli rina ke kalapo serei, na ki lu suai ani tulava i kuli rina ke. ³² Sikei nau, taun kila atakuk alakat iau, naka tak asung a ri vap aongos ane singig.” ³³ Katapo mengen asukang nang, asi kana mengen amalangas ta kana mat ka saka serei an. ³⁴ Asukang a petau ang kila sui ia ta, “Le si salsalik i sausaupai aino, namemtala luk ta igenen i akanangai ka ago asikei, sikei kupo saka mengen an kana ta igenen i pukun ki atakuk alakat ia? Si kana na igenen i pukun?” ³⁵ Na Iesu kala ngenget iria ta, “Oring lik palau na malangas ke kala pasal pelek imi. Paskak si taun ke mipo atogon a malangas lak, vei vong kala pakut imi. Ninia kapo pasal nei vong,

parik kapa nas a ring ang kapo pasal ane singina. ³⁶ Malangas ke kana kapo ago lak ve nami, mi kelai ani kami lomlomon singina, ani mi serei a inatus i malangas.”

Kari tav lomlomon ri Iudaia

Iesu kala mengen tapai aniria ta keve bil ke, na kala pasal, kanla mun aniria. ³⁷ Kantanem a Iesu katala abis a keve akanangai miang e mataria, parik lak kitapa lomlomon tatana. ³⁸ Kana, kapo serei asi vil apunuk ani mengen si Esias katakai i kus amalangas, **Volava, si katala lomlomon ta kamem mengen? Si katala tun kinle na kitmat si Volava?** ³⁹ Kana vang tukulai ina na parik kipa lomlomon, using kapo asukang palau val Esias kata salik kapa ta, ⁴⁰ **Katala vil amataba iria, na ka vil akit a pakangat iria, asi kari ago ta arai kinle an ta mataria, na ki ago ta nanasai an ta pakangat iria, vei ki lomom pokai, na nala vil ato iria.** ⁴¹ Esias kata mengen ta mengen ke using kata arai ani maumausan i Iesu, na ka mengen tatana. ⁴² Sikei lak, amiang i ri vap nei liuan i ri ainoinoi kilapo lomlomon tatana, sikei parik kitapa asereiai nia e ring malangas, using kipo leng ani ri Parisaio, vei nganing kila kirikai suai aniria pelek kari tutukuvul. ⁴³ Using kitapo buk alava na alatun le si ri vap na parik ta alatun le si God.

Mengen si Iesu ka saupai ani igenen

⁴⁴ Na Iesu kala songosongo alava ta, “Nia kapo lomlomon tatag, parik kapo lomlomon serei singig papa, sikei si vo asok ang anig. ⁴⁵ Taun kapo tun iau, e iang kapo arai ani vo asok ang

anig. ⁴⁶ Nata serei asukang ta malangas ani kuli rina, na ninia kapo lomlomon tatag, parik kapa angkoai si ka uli ago nei vong. ⁴⁷ Na man a sikei kapo longong kag keve mengen, na parik kapa using ia, parik napa buk posong saupai ania, using parik natapa serei si kag me saupai ani kuli rina, sikei asi me vil ato ania. ⁴⁸ Ninia kapo misag anig, na parik kapa ainak ani kag mengen, kapo togon a mang sikei ka saupai ania. Kana na mengen ke natala mengen tatana, nia ka saupai ania e mung si akamusai i taun. ⁴⁹ Using parik natapa mengen using kag vubuk akorong, sikei a mamai vo asok ke anig, ninia kata antok iau ta keve mengen asi kag mengen, na naka saka mengen an kapa tatana. ⁵⁰ Napo nas ta kana keve asok tapai kapo asereiai ani to asikei, asukang na mengen ke napo asung ia, napo mengen palau asukang val mamai kata asok iau.”

13

Iesu kata galui a kakiria i kana keve nat i akalit

¹ Aino lik palau le ani matan angan i liuluai, Iesu kata lapo nas ta kana taun kalapo serei, asi kana papelek pok ani kuli rina ke ane si tamana. Katapo buk alava luai ani kana vap kuli rina, asukang vang kata akalit iria ta kirol i kana vinga ro. ² Nei liuan i matan angan tenei ngelik, vo petau ang anira lenginang katala akenai ani Iudas Iskariot, nat ang si Simon, asi kana alis suai ani Iesu taun a puka. ³ Iesu katapo nas ta tamana katala alis a keve bil aongos e kungana, na kapa, kata serei le si God na ka papok ane si

God. ⁴ Asukang na kala tapasuk le sipo angan ang, kala luk suai ani kana maus na kala ngenge na vakup ipo sosong. ⁵ E mung ina, kala lingai laman dong a gapai, na kalapo tutapong galui ani kakiria i kana keve nat i akalit, na kapo sosong iria ta vakup ipo sosong ang katapo ngenge ia. ⁶ Na kanla serei si Simon Petero, sikei kala sui ia ta, “Volava, ku galui nang a kakig?” ⁷ Na Iesu kala ngenget ia asukang ke, “Sa napo abis ia kana, parik kupa angkoai si malangas ania kana, sikei e mung lak kula malangas ia.” ⁸ Na Petero kala antok ia ta, “Ku ago luai ta galui ani kakig.” Na Iesu kala ngenget ia asukang ke, “Man parik napa galui a kakim, parik luai kupa angtogon ve nau.” ⁹ Na Simon Petero kala antok ia ta, “Volava, parik ta kakig papalik, kungag ve patug kapa.” ¹⁰ Na Iesu kala antok ta, “Ninia kataala asising, ka galui palau a kakina. Pukun aongos ina kapo tanginang. Milapo tanginang, sikei parik ta nami aongos.” ¹¹ Using katapo nas ta si nganlak ka alis suai ania taun a puka, asukang a kapo mengen ta parik ta riria aongos kipa tanginang.

¹² E mung i kana la galui aongos ani kakiria, kala alak pok kana maus na kanla sinong pok ve ria, na kala sui iria ta, “Mipo nas kana ta sa nata abis ia singimi?” ¹³ Mipo songo iau ta katakai i akalit na Volava, na mipo atutuman using nau napo asukang. ¹⁴ Au io, using nau a Volava, na katakai i akalit, natala galui a kakimi, nami kapa, mi kun galui angpokpokai ani kakimi. ¹⁵ Using natala akalit imi ta atoktokngai ke, ani nami kapa mi kun abis ania val natala abis ia singimi. ¹⁶ Napo antok atutuman luai animi, asosokai

parik kapa tavirimok ani kana ainoinoai, na igenen luk mengen parik kapa tavirimok ani igenen ang kata asok ia. ¹⁷ Man milapo nas a bil ke, tauia kakami si man mi abis ia. ¹⁸ Parik kana napa mengen tatami aongos. Nau napo nas a vap ang natala pilak iria, sikei ani mengen ang nei salsalik asi kana serei atutuman ta, **Nia kata angan kag saui, kata lomonai musik asi vil arikek anig.** ¹⁹ Napo antok animi aino ani ka serei, using si man kala serei mila lomlonon ta nau palau kana. ²⁰ Napo antok atutuman luai animi ta nia kapo ainak ani iuang nata asok ia, kapo ainak anig. Na nia kapo ainak anig, nang kapo ainak ani vo asok ang anig.”

Mangsikei ka alis suai ania

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

²¹ E mung i Iesu kala mengen tapai asukang ke, kala makus alava luai, na kala antok amalangas iria ta, “Napo antok atutuman luai animi ta mangsikei imi lak ka alis suai anig taun a saupai.”

²² Na kana keve nat i akalit kilapo ang tun, asi nas ta si akorong vang kana kapo mengen tatana.

²³ Mangsikei iria, voiang Iesu katapo buk alava ia, katapo sinong ngerena. ²⁴ Na Simon Petero kala ananas ia asi kana sui ani Iesu ta si akorong nang kapo mengen tatana. ²⁵ Au kala sinong atava i Iesu na kala sui ia ta, “Volava, si nang?” ²⁶ Na Iesu kala ngenget ia asukang ke, “Tuang naka abui dong ia ta men pok.” Na kala luk a men pok ang na kala abui dong a Iudas Iskariot nat ang si Simon tatana. ²⁷ E mung palau i kana la luk ania, Satan kala palak singina. Asukang a Iesu

kala antok ia ta, “Sa kupo buk abis ania, ku abis sumasuma ia.” ²⁸ Sikei ria aongos, vap po angan kuvul ang ve nia, parik kipa nas a tukulai ina i kana mengen ania asukang, ²⁹ using mang matan iria kitapo sekpat ta Iesu kapo asok ia si an samui ani keve bil ani matan angan ang, vo si an ali pok ani ri vap logo, using Iudas katapo aiveven kapkap. ³⁰ E mung i kana la luk le ani men pok ang, kala soung. Na kalapo tenei vong.

Asok tapai tanginang

³¹ Si taun ang katala soung, na Iesu kala antok ta, “Kana vang a igenen i pukun kalapo mang miminaungan, using a God kalapo mang singina. ³² Na using a God kalapo mang si kana nat, kana nat kapa ka kun amangai ania kapa, na God ka asereiai ania sumasuma palau. ³³ Kag inatus, naka ago ve nami na mang vuk taun lik palau. Mi gule iau, sikei, asukang val natala antok ri Iudaia, na kana napo kun antok kapa animi, ta ring ke naka pasal ane singina, parik mipa angkoai si using anig singina. ³⁴ Asok tapai tanginang kana napo amatung ia animi. Mi vinga ro taun imi angpokpokai. Using natala vinga ro taun imi, nami kapa mi kun vinga ro taun imi angpokpokai. ³⁵ Si oring ke ta man mi vinga ro taun imi angpokpokai, ri vap aongos ki nas ta mipo kag keve nat i akalit.”

Petero ka agel suai ani Iesu

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Na Simon Petero kala sui ia ta, “Volava, ku ane voi?” Na Iesu kala ngenget ia ta, “Ring ke naka pasal ane singina, parik kupa angkoai si

pasal ve nau ane singina kana, sikei ku using iau e mung lak.”³⁷ Na Petero kala mengen ta, “Volava, marai sa na parik napa angkoai si using anim kana? Naka amun kag to asi pakangai anim.”³⁸ Na Iesu kala sui ia ta, “Kupo angkoai nang si amun ani kam to anig? Napo antok atutuman luai anim ta aino ani pura ka tirtiriku, ku agel suai amatan potol anig.

14

Iesu nia na selen ane si tamana

¹ Mi ago ta lomlomonai pisu an, mi lomlomon ta God, na mi lomlomon kapa tatag. ² Kapo duk i ring si an ago nei lu si mamai. Man parik katapa asukang, nala antok imi. Naka pasal, nakan itoiton ring animi. ³ Na man nala pasal na nanla itoiton a ring animi, naka serei pok na name songo imi ane singig, ani nau kuvul ve nami, taran ago si kag rina. ⁴ Mipo nas a ring ang naka pasal ane singina.” ⁵ Na Tomas kala antok ia ta, “Volava, parik namempa nas a ring ang ku ane singina. Asukang a namem saka nas an ani selen ang?” ⁶ Na Iesu kala ngenget asukang ke, “Nau a selen, nau a tutuman, na nau a to. Kapo kovek ta mang sikei kan serei si mamai, sikei singig papalik. ⁷ Man mitala nas iau, milapo kun angkoai kapa si nas ani mamai. Na kana milapo nas ia, na mitala arai kapa ania.” ⁸ Na Pilipo kala antok ia ta, “Volava, akalit imem ta tamam, nang palau namempo buk ia.” ⁹ Na Iesu kala antok ia ta, “Pua, natala ago na taun vunga ve nami, sikei parik lak kupa nas iau, ingko Pilipo?

Ninia kataa arai anig, kataa arai ani mamai. Kupo saka angkoai an si antok ta, 'Akalit imem ta tamam.'? ¹⁰ Parik kupa lomlomom ta nau napo ago si mamai, na mamai kapo ago singig? Keve mengen ke napo mengen imi tatana, parik napa mengen si kakag ta roron akorong, sikei mamai vopo ago ke singig kapo teng kana abis. ¹¹ Kapo ro mi lomlomom ta mengen ke ta nau napo ago si mamai na mamai kapo ago singig. Vo man parik, mi lomlomom tatag le si keve abis i vilvil ataping. ¹² Napo antok atutuman luai animi, man a si kapo lomlomom tatag, keve abis ke napo abis ia, ninia kapa ka kun abis aniria, na ka abis alaba luai, using nala pasal ane si mamai. ¹³ Na saka nem an mipo sokotuk ia si asan ig, naka vil apunuk ia, ani ki sunguk alakat a asan i mamai si kana nat. ¹⁴ Man mi sokotuk a saka keve bil aongos an si asan ig, naka vil apunuk ia.

Palapalatung ani Malanganto ka serei

¹⁵ Man mipo vubuk using iau, mi usiusing aongos kag keve asok tapai. ¹⁶ Na naka sokotuk a mamai, na nia ka alis imi ta mang katakai i papakangai, ani kame ago asikei ve nami. ¹⁷ Ninia na Malanganto i Atutuman, voiang a vap i kuli rina ke, parik kipa angkoai si ainak ania, using parik kipa arai ania na parik kapa kipa nas ia. Sikei nami mipo nas ia using kapo ago singimi, na ka uli ago lak nei vingami. ¹⁸ Io, using parik napa angkoai si atalipai palau animi, val inatus mailik, parik. Sikei naka serei pok. ¹⁹ Oring lik palau, ri vap i kuli rina ke parik kipa anguan arai an anig, sikei nami mi arai anig. Nau napo to, na

asukang nami kapa mi kun to. ²⁰ Si taun ang, mila angkoai si kinle ta nau napo ago si mamai, na nami mipo ago singig, na nau singimi. ²¹ Man a si katala nas kag keve asok tapai, na kapo usiusing iria, nia vanang kapo akalit ta kana buk anig. Na man a si kapo buk iau, mamai ka kun buk ania, na nau kapa na kun buk ania, na naka aserei anig singina.” ²² Na Iudas, parik ta Iskariot, kala sui ia ta, “Volava, sa tukulai ina na kupo buk aserei anim singimem, na parik ta si ri vap i kuli rina ke?” ²³ Na Iesu kala ngenget ia ta, “Man a si kapo buk iau, ka uli abis using ani kag keve akalkalit. Mamai ka buk ia, na namemlong serei singina, na namemlongme ago ve nia. ²⁴ Man a si parik kapa buk iau, parik kapa angkoai si abis using ani kag keve akalkalit. Keve mengen ke kana mipo longong ia, parik ta kakag, sikei ke mamai vo asok ang anig.

²⁵ Keve bil ke napo mengen imi tatana si taun napo ago lak ve nami. ²⁶ Sikei a katakai i papakangai, nang a Malanganto Gogoai, voiang a mamai ka alis ia si asan ig, nia vanang ka akalit imi ta keve bil aongos, na ka uli alomon pok animi ta keve mengen voiang natala mengen imi tatana. ²⁷ Napo alis imi ta luai. Na luai ke kapo kakag ta luai, parik ta luai val kuli rina ke kapo alis tatana. Mi ago ta lomlomonai pisu an, na mi ago ta leng an. ²⁸ Mitala longong kag mengen animi ta naka pasal na name serei pok singimi. Man mipo buk iau, mila maramarak si kag pasal ane si mamai, using mamai kapo tavirimok anig. ²⁹ Kana napo antok imi aino ani bil ang ka serei, ani man

kala serei mila lomlomon. ³⁰ Parik napa anguan mengen avunga an ve nami, using a ainoinoi i kuli rina ke kalapo serei. Kapo kovek i abis singig, ³¹ sikei, ani kuli rina ke ka nas ta nata buk a mamai, using napo abis akorong kana abis a mamai voiang kata asok iau si abis ania. Mi tapasuk na tara pasal.

15

Iesu nia na vaen tutuman

¹ Nau napo vaen atutuman, na mamai nia kapo igenen itoiton matang. ² Saka keve ngakan ig parik kipa uai, kapo tanga suai aniria, na saka keve ngakan kipo uai, kapo itoiton aro iria asi kari uai amiang luai. ³ Nami lenginang milapo tanginang, using le si keve mengen ang natala mengen imi tatana. ⁴ Mi ago singig, na nau naka ago singimi. Ngakan parik kapa angkoai si uai, man parik kapa ago akit si ei, asukang palau, man parik mipa ago singig, parik mipa angkoai si uai. ⁵ Nau a vaen, nami na keve ngakan. Man a si kapo ago singig, na nau singina, ka uai ani uai miang luai. Man mi ago akipai ig, parik luai mipa angkoai si bil korong ta bil. ⁶ Man a si parik kapa ago singig, kalapo asukang val ngakan kitala asuai akipai ania na kanla moso. Ki lukluk akuvul iria na kianla asuai niria nei kut na kianla ni. ⁷ Man mi ago singig na kag keve mengen ka ago singimi, mi aikut a saka bil an mipo buk ia, na mi atogon ia. ⁸ Si lauluan ke, mi sunguk alakat a asan i mamai, man mipo uai ani uai miang. Na e iang milapo akalit amalangas luai ta mipo kag keve nat i akalit. ⁹ Asukang palau val mamai kapo

buk iau, nau kapa napo kun buk animi. Mi ago akit si kag vubuk. ¹⁰ Na man mipo teng akit kag keve asok tapai, mi ago akit si kag vubuk, asukang palau val natala teng akit kana keve asok tapai a mamai, na napo ago si kana vubuk.

¹¹ Keve bil ke nata mengen imi tatana ani mi atogon kag uruk, na ani kami uruk kapa ka duk luai. ¹² Kana kag asok tapai. Mi vinga ro taun imi angpokpokai, asukang val nau napo vinga ro taun imi. ¹³ Kapo kovek i mang lau i vinga ro kapo laba ani oring ke, ta sikei ka alis suai ani kana to ani tungana. ¹⁴ Nami na keve tungag man mi abis a sa napo asok imi tatana. ¹⁵ Na parik nalapa anguan posong an animi ta keve asosokai, using a asosokai parik kapa nas a sa na kana ainoinoai kapo abis ia. Sikei naka songo imi ta keve tungag, using a keve bil aongos natala longong ia si mamai, natala kun atai amalangas kapa animi tatana. ¹⁶ Nami parik mitapa songo iau, sikei nau nata songo imi, asi kami pasal na mian uai ani uai ang ka tokos. Na e iang mamai ka alis imi ta sa keve bil aongos an mi sokotuk ia si asan ig. ¹⁷ Kana kag asok tapai ta mi vinga ro taun imi angpokpokai.

Kuli rina ka mirik animi

¹⁸ Man a kuli rina ke ka mirik animi, mila nas ta kata kun mirik aino nang anig. ¹⁹ Man mipo vap i kuli rina, kuli rina ke kala buk imi val kakana ta pat vap. Sikei nata pilak suai animi akipai ani kuli rina, asukang a kuli rina kapo mirik animi. ²⁰ Mi lomlomonai ani keve mengen ang nata mengen imi tatana ta, 'Asosokai parik kapa tavirimok ani

kana ainoinoi.' Man kita vil akui iau ki kun vil akui kapa animi, na man kita teng akit kag keve akalkalit ki kun teng akit kapa ani kakami.

²¹ Sikei keve bil ke ki abis ia singimi using a asan ig, using parik kipa nas a vo asok ang anig. ²² Man

parik natapa serei na namela mengen iria, parik kilapa sunguk a mamaiten i lau rikek. Sikei kana kilapo kovek i ring asi mun ta kari keve lau rikek.

²³ Si kapo mirik anig, kapo mirik ani mamai.

²⁴ Man parik natapa abis a keve avibisan ang nei liuan iria voiang katapo kovek i mang sikei kata abis ia, parik kilapa sunguk a mamaiten i lau rikek. Sikei kana, kitala arai ani keve abis i vilvil ataping na kila mirik anig ve mamai kapa. ²⁵ Sikei

sukana ani keve mengen i nei kana sausaupai ka serei atutuman, voiang kita salik aino ia ta, **Kita mirik palau anig, kovek i tukulai ina.**

²⁶ Man a katakai i papakangai kamela serei, voiang naka asok ia taun imi le si mamai, nia kapo Malanganto i atutuman, na kapo pasal le si mamai, kame akus atutuman tatag. ²⁷ Nami kapa mi uli mengen amalangas atutuman tatag using mitala ago ve nau le si tutupongai.

16

¹ Keve bil ke natala mengen imi tatana, asi kami ago ta uak an pelek ani lomlomon. ² Ki kirikai suai animi pelek kari tutukuvul i nei rina i atailai. Na taun ka serei ani ria kipo raung imi, ki sekuat ta kipo abis ani God. ³ Keve bil ke ki abis iria, using parik lak kipa nas a mamai vo nau.

⁴ Natala mengen imi tatana ani man kari vuk taun

kala serei, mila lomlomoni ani sa nata antok imi tatana.

Kana abis a Malanganto

Aino parik natapa antok imi ta keve bil ke using natapo ago lak ve nami. ⁵ Sikei kana vang, nalapo pasal ane si vo asok ang anig, na katapo kovek i mang sikei imi kata sui iau ta, 'Ku ane voi?' ⁶ Io, using natala mengen imi ta keve bil ke, mamakus kala sip a pakangat imi. ⁷ Sikei napo antok atutuman luai animi ta naka pasal ani kami roron. Man parik napa pasal, katakai i papakangai parik kapa angkokoai si serei singimi. Sikei man nala pasal, nakan asok ia ane singimi. ⁸ Na nia man ka serei, kame amalangasai ani kuli rina ta mamaiten i kana lau rikek, na kana lau korong, na sausaupai kapa. ⁹ Kari lau rikek, using parik kipa lomlomon tatag. ¹⁰ Ani lau korong, using nala pasal ane si mamai na parik milapa anguan arai an anig. ¹¹ Ani sausaupai, using a ainoinoi i kuli rina ke kalapo sunguk a mamaiten i kana rikek.

¹² Napo atogon lak a bil miang asi atai animi, na kapo laba animi si luk ania kana. ¹³ Sikei, man a Malanganto i atutuman ka serei, kame aselenai animi taun a keve mengen tutuman aongos. Parik kapa mengen si kakana ta roron akorong, sikei ka mengen papalik le si sa kata longong ia, na ka amalangasai animi ta keve bil ka serei lak. ¹⁴ Ka amaus iau using ka luk le singig, na ka amalangasai animi tatana. ¹⁵ Keve bil aongos a mamai kapo tauk ina, kapo kakag.

Asukang a napo antok ta ka luk le singig na ka amalangasai animi tatana.

Kana kami taun asi mamakus, sikei mi uruk lak

¹⁶ Oring lik palau na parik mipa anguan arai an anig. Sikei, e mung lik palau na mila arai pok anig.” ¹⁷ Na mang matan i kana keve nat i akalit kilapo sui angpokpokai aniria ta, “Nei akorong kana vang a supsupai i mengen ke, ‘Oring lik palau na parik mipa anguan arai an anig. Sikei, e mung lik palau na mila arai pok anig, na oring lik naka pasal ane si mamai?’ ” ¹⁸ Na kilapo sugul ta, “Kapo mengen akorong ta sa kana, ‘Oring lik palau?’ Parik tarapa nas a sa kapo mengen tatana.” ¹⁹ Iesu kala nas ta kilapo buk sui ania, na kala sui iria ta, “Au sa, mipo sui angpokpokai animi ta nei a supsupai i kag mengen ang animi ta, ‘Oring lik palau na parik mipa anguan arai an anig. Sikei, e mung lik palau na mila arai pok anig.’? ” ²⁰ Napo antok atutuman luai animi ta mi tangis alava luai velai ani mamakus lava, sikei a kuli rina ka uruk. Mi mamakus sikei kami mamakus ka ulpokai ane si uruk. ²¹ Aina man ka ingus, ka kui alava luai, using kana taun katale serei. Sikei man kala ingus tapai, kala lomom taun aongos a kui ang, sikei kalapo uruk using katale ingus asoung a popo lik ane kuli rina ke. ²² Ka asukang palau singimi. Kana kami taun asi mamakus, sikei naka arai pok lak animi na pakangat imi ka uruk, na ka kovek ta sikei ka luk pakang imi ta uruk ang kapo kakami. ²³ Na si taun ang parik mipa anguan sui tapusai an anig. Napo antok atutuman luai animi ta mamai ka lis

imi ta sa mi sokotuk ia si asan ig. ²⁴ Akasang le tung kana, parik lak mitapa sokotuk ta ring bil si asan ig. Mi sokotuk na mi luk, ani kami uruk ka tapunuk luai.

Natala dual suai ani kitmat i kuli rina

²⁵ Keve bil ke napo mengen imi tatana si kankanuai i mengen, sikei taun ka serei na parik napa anguan mengen an animi si kankanuai i mengen, sikei naka mengen akorong luai animi ta mamai. ²⁶ Si taun ang mila sokotuk si asan ig. Parik napa mengen ta naka sokotuk a mamai animi. ²⁷ Using a mamai kapo buk imi, using mipo buk iau, na mitala atung kami lomlomon singig ta nau nata pasal le si God. ²⁸ Nata pasal le si mamai, na namela serei kuli rina ke. Na kana, naka papelek pok a kuli rina ane si mamai.” ²⁹ Na kana keve nat i akalit kila antok ta, “Kana vang kulapo mengen atapalas aro, na parik kupa anguan mengen an si kankanuai i mengen. ³⁰ Au kana vang namemlapo nas ta kupo nas aongos a keve bil, na parik kupa inongos taun a mangsikei si sui anim ta sa. Le iang namemlapo lomlomon ta kuta serei le si God.” ³¹ Na Iesu kala sui iria ta, “Sa, milapo lomlomon vang? ³² Sikei, taun ka serei, na lenginang kalapo serei, ani ki lu imi na mi angtagliungai ane si kami keve rina siksikei. Na nau nala ago papalik. Sikei parik lak napa ago papalik, using a mamai kapo ago ve nau. ³³ Keve mengen ke natala mengen imi tatana, ani mi atogon a luai singig. E kuli rina ke mi ago si vilvil akui. Sikei mi uruk, using natala dual suai ani kitmat i kuli rina.”

17

Sokotuk si Iesu

¹ E mung i Iesu kala mengen tapai ta keve mengen ke, kala tarak alak ane metekuku na kala antok, “Mamai, taun ke kala serei. Amaus kam nat, ani kam nat ka kun amaus anim. ² Using kutala alis iau ta roron asi saupai ani mamain ta vap asip, asukang ani vap ang kutala alis iau tataria, ka alis iria ta to asikei. ³ Na to asikei ke, kapo asukang ke. Ki nas ua, numai a sikei a God tutuman, na Iesu Karisto voiang kuta asok ia. ⁴ Natala amaus ua kuli rina using natala akamusai ani abis ang kuta alis iau si kag abis ania. ⁵ Asukang a kana vang, mamai, amaus iau e matam ta maumausan ang aino natapo atogon ia ve numai si taun a kuli rina katapo kovek lak.

⁶ Natala asereiai ani asan im singiria kuta alis iau tataria e kuli rina ke. Kitapo kakam, na kuta alis iau tataria, na kitala usiusing aro kam keve mengen. ⁷ Kana vang kilapo nas ta keve bil aongos kuta alis iau tatana kata serei le singim. ⁸ Using a keve bil ang kuta alis iau tatana, natala alis iria tatana na kila luk ia. Kana vang kilapo malangas atutuman luai ta nata serei le singim, na kilapo lomlomon ta numai kuta asok iau. ⁹ Napo sokotuk aniria. Parik napa sokotuk ani kuli rina, sikei aniria kutala sunglis iria singig, using kipo kakam. ¹⁰ Keve vap aongos ang kakag, kipo kakam, na keve vap aongos ang kakam, kipo kakag. Na le singiria natala luk a urmaus. ¹¹ Parik napa anguan ago an e kuli rina, sikei ria ki ago e kuli rina, na nau name ane singim.

Mamai gogoai, aiveven iria ta kitmat i asan im, asan ang kuta alis iau tatana ani ki sikei palau asukang val tarung, tarungpo sikei palau. ¹² Si taun ang natapo ago ve ria, nata aiveven iria na nata teng asapang iria ta asan ang kuta alis iau tatana. Kapo kovek i mang sikei iria kata mun, sikei papalik, nang nia vopo ago ke si sausaupai asi mat ang, asi kana atutuman ani salsalik aino. ¹³ Kana naka ane singim, sikei napo mengen ta keve mengen ke si taun napo ago lak e ke kuli rina, ani ki atogon kag uruk, na ka duk luai singiria. ¹⁴ Natala alis iria ta kam keve mengen, na kuli rina ke katala mirik aniria, using ria parik le kuli rina, asukang palau kapa val nau parik le kuli rina. ¹⁵ Parik napa sokotuk ua asi kam luk suai aniria pelek a kuli rina, sikei asi kam aiveven aniria vei igenen rikek. ¹⁶ Ria parik le kuli rina, asukang palau val nau parik le kuli rina ke. ¹⁷ Vil agogoai niria ta kam tutuman, using kam mengen kapo tutuman. ¹⁸ Asukang val kutala asok iau ane kuli rina, natala kun asok aniria asi kari ago kuli rina. ¹⁹ Na ani kari roron natala vil agogoai iau, ani ria kapa ki kun gogoai atutuman.

²⁰ Parik napa sokotuk aniria papalik, sikei napo sokotuk aniria kapa ki kun lomlomon tatag le si kari akuskus. ²¹ Ani ria aongos ki sikei palau, mamai, asukang val numai singig na nau singim. Na riria singirung, ani kuli rina ka lomlomon ta numai kuta asok iau. ²² Natala alis iria ta urmaus ang kuta alis iau tatana, ani ki sikei palau asukang val tarungpo sikei, ²³ nau singiria, na numai singig. Kapo ro ki sikei palau atutuman luai, ani kuli rina ka nas ta kuta asok iau na kupo

buk iria asukang val kupo buk iau. ²⁴ Mamai, napo buk kapa ani vap ang kuta alis iau tataria, kime ago ve nau si ring ang naka ago singina, asi kari arai ani urmaus ang kuta lis iau tatana, voiang kuta buk iau singina aino le ani asisinong. ²⁵ Mamai kupo korong, na kantanem a kuli rina ke parik kapa nas ua, sikei nau napo nas ua, na ria kipo nas ta numai kuta asok iau. ²⁶ Natala asereiai amalangas anim singiria, na naka anguan amalangasai lak aniria tatam, ani vubuk ang kupo buk iau tatana ka ago singiria, na nau kapa naka ago singiria.”

18

Kita teng akit a Iesu

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Si taun kala kamus ta sokotuk, kala pasal ve kana keve nat i akalit, na kianla paputuk a oring kevkev kipo kin ia ta Kedoron. E mang palpal katapo atogon a mang matang elαιο, asukang a kianla palak neina. ² Na Iudas, vo alis ang ania taun a puka, katapo kun nas kapa ani ring ang, using a Iesu katapo uli angruduai ve kana keve nat i akalit e iang. ³ Asukang a Iudas katapo ain-oai ani mang kuvkuvulan i keve katakai i visvis na mang keve asosokai si ri ainoinoai katakai i sula na ri Parisaio. Na kimela serei e iang nei matang ang. Kitapo teng kari keve alimang na ri bil ipo visvis. ⁴ Iesu katapo nas aongos a keve bil ang ki abis ia singina, asukang a kala pataun iria na kala sui ta, “Mipo gule na si?” ⁵ Na kila ngenget ia ta, “Iesu le Nasaret.” Na kala antok iria

ta, “Nau kana vang nia.” Iudas, vo alis suai ang ania, katapo tung ve ria. ⁶ Si taun ang a Iesu kata antok iria ta, “Nau kana vang,” kila asusua pok na kila uak ane vunep. ⁷ Na kala anguan sui an aniria ta, “Mipo gule na si?” Na kila ngenget ia ta, “Iesu le Nasaret.” ⁸ Na Iesu kala antok ta, “Natala antok imi ta nau kana vang nia. Man mipo gule iau, mi atalipai ani petau ke na ki pasal.” ⁹ Bil ke kapo serei ani keve mengen ang kita posong aino ia ka serei atutuman ta, “Kapo kovek i mangsikei i vap ang kutala lis iau tataria, natala amun ia.” ¹⁰ Au, Simon Petero, using katapo atogon kana samele, kala dal ia na kala ngasapik a talingana i asosokai si ainoai i katakai i sula. Asosokai ang kana asan ta Malko. ¹¹ Na Iesu kala antok a Petero ta, “Asiang pok a samele ang! Sa, naka ago ta inum an si kavi ke na mamai kata alis iau tatana?”

*Iesu mete ainoai i katakai i sula
(Mt 26:57-58; Mk 14:53-54; Lk 22:54)*

¹² Au, kuvkuvulan i visvis kuvul ve kari ainoai na keve asosokai ang si ri Iudaia kila teng akit a Iesu na kila got akit ia ta angus. ¹³ Na kila takai le ania ane si Anas. Anas katapo almuna i Kaiapas, voiang katapo ainoai i katakai i sula si matas ang. ¹⁴ Kaiapas, igenen ke voiang kata antok a ri Iudaia ta kapo roron ani mangsikei ka mat ani matan vap aongos.

*Petero kata agel suai ani Iesu
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)*

¹⁵ Simon Petero katapo using a Iesu, nia ve mang nat i akalit. Na nat ang kala palak luai ve Iesu ane nei vuk komo si ainoai i katakai i sula,

using katapo nas ia. ¹⁶ Sikei Petero katapo tung kokoai e komo mete takaman. Asukang a nat ang, ainoai i katakai i sula katapo nas ia, kamela serei pok na kala mengen aro na kavulik vopo aiveven takaman ang na kala tavas ani Petero. ¹⁷ Asukang a kavulik ang kala sui a Petero ta, “Parik kana ta numai a sikei i keve nat i akalit si igenen ke?” Na Petero kala ngenget ia ta, “Nau parik.” ¹⁸ Keve asosokai ve kari keve ainoinoai kitapo tung e iang aulitai ani kuan kut ang using katapo livus na kitapo maringin. Na Petero kapa katapo tung ve ria ipo maringin.

*Ainoai i katakai i sula kata susuai ani Iesu
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)*

¹⁹ Si vuk pangau ang ainoai i katakai i sula kalapo susuai ani Iesu ta kana keve nat i akalit na kana keve akalkalit kapa. ²⁰ Na Iesu kala ngenget ia ta, “Natapo mengen e mete malangas i kuli rina ke. Natapo uli vil akalit nei lu i kivung na nei rina i atailai, ngono ring ang ri Iudaia kimepo uli serei akuvul singina. Parik natapa mengen ta mang sikei a mengen nei ring mumun. ²¹ Marai sa kupo sui iau? Sui a vap ang kita longong iau si mengen, using ria kipo nas a sa nata mengen tatana.” ²² Na taun ang kata posong a vuk mengen ke, mang ainoinoai si ri asosokai katapo tung asung kala tava ia e nona na kala sui ia ta, “Kapo saka selen anim nang asukang si ngenget ani ainoai i katakai i sula?” ²³ Na Iesu kala antok ta, “Man nata mengen arikek, ku mengen atutuman ta kag rikek. Sikei man natapo mengen aro, marai sa kuta tava iau?” ²⁴ Au Anas kala asok ia velai ani pipisan ane si Kaiapas ainoai i katakai i sula.

Petero kala anguan gel an

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ Na si vuk taun ang Simon Petero katapo tung maringin, na kila sui ia ta, “Numai parik ta sikei i kana keve nat i akalit, ingko?” Na kala gel na kala antok ta, “Nau parik.” ²⁶ Mang sikei a asosokai si ainoai i katakai i sula katapo angtogon ve igenen ang a Petero kata ngasapik a talingana, kala sui ta, “Au si nata arai anim kana nei matang ang ve nia?” ²⁷ Petero kapa kala anguan agel an ania, na e mung palau pura kala tirtiriku.

Iesu mete Pilato

(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Au, ri Iudaia kila takai aliu ani Iesu, le si Kaiapas ane si lu lava ang si kari ainoinoai ri Rome. Na kalapo tenei vauk lik, ri Iudaia akorong parik kitapa palak nei lu lava ang, vei kila vil avisuk iria, na parik kilapa angkoai si angan ani matan angan i liuluai ang. ²⁹ Asukang a Pilato kala soung taun iria na kanla sui ta, “Sa keve rikek an mipo tupang a igenen ke tatana?” ³⁰ Na kila ngenget ia ta, “Man a igenen ke kapo tav putuk saupai parik namempa angkoai si sung lis ania e kungam.” ³¹ Na Pilato kala antok iria ta, “Mi songo ia na nami akorong mian saupai ania kuli kami saupai.” Na ri Iudaia kila antok ta, “Sikei namempo kovek i roron asi vil punuk ani mang sikei.” ³² Bil ke kata serei asi apunuk ani mengen ang a Iesu kata posong ia ani kana mat ka saka serei an. ³³ Au, Pilato kala palak pok ane nei lu na kanla songo alak a Iesu na kala sui ia ta, “Numai kana kupo tulava si ri Iudaia,

ingko?” ³⁴ Na Iesu kala sui ia ta, “Au si kakam nang ta nas akorong kupo mengen iau tatana, vo mang matan kita atatai ua tatag?” ³⁵ Na Pilato kala antok ta, “Nau parik napa igenen Iudaia. Kami matan vap akorong ve keve ainoinoi si ri katakai i sula kita sung asel ua singig. Nei? Kuta abis a sa?” ³⁶ Iesu kala ngenget ia ta, “Kag vainagoan parik ta le kuli rina ke. Man asukang, oro lenginang kag keve asosokai kila visvis marai got anig ta ri Iudaia. Sikei kag vainagoan parik ta le kevkev.” ³⁷ Na Pilato kala antok ia ta, “Asukang vang a numai kana kupo tulava!” Na Iesu kala antok ia ta, “Kupo atutuman ta nau a tulava. Nambang tukulai ina na kita ingus iau a namela serei kuli rina asi kag me atai amalangas ta tutuman. Ria aongos kipo ago si tutuman kipo longong a kalingag.” ³⁸ Na Pilato kala sui ia ta, “Sa nang a tutuman?”

*Kita alis a Iesu taun a ngakputuk
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)*

Au le na kala soung taun pok ri Iudaia na kanla antok iria ta, “Parik napa sui sabonai ani mang sikei a rikek, igenen ke kata abis ia. ³⁹ Sikei kami laulauan ta naka akala dong imi ta mang sikei si taun i matan angan i liuluai. Au nei, mipo buk ani na akala dong imi ta tulava ke si ri Iudaia?” ⁴⁰ Na kila anguan songosongo alava an ta, “Parik ta igenen ang, sikei Barabas.” Barabas katapo igenen katakai i galang.

19

¹ Pilato kala atung a Iesu na kila saup ia. ² Na keve katakai i visvis kila abis a kuku ta angus

sisilo na kila agon ia e patuna. Na kila maus ia ta maus melek minaungan, ³ na kipo pa angpok taun ia velai ani mengen asukang ke, “Kala ro luai, numai a tulava si ri Iudaia!” Kipo pasal asung na kianpo tava ia e nona. ⁴ Pilato kala anguan sounng an na kanla antok iria ta, “Arai, naka asoung ia ane ke asi kami nas ta kapo kovek i rikek asi kag vil akui ania singina.” ⁵ Asukang a Iesu kamela sounng ta maus melek minaungan kuvul ve kuku i angus sisilo e patuna. Au na kala antok iria ta, “Igenen ke vang kana.” ⁶ Taun a keve ainoinoai si ri katakai i sula ve kari keve asosokai kila arai ania kila songosongo alava ta, “Atakuk ia! Atakuk ia!” Sikei Pilato kala antok iria, “Nami akorong mi tak le ia na mian atakuk ia, using parik napa sabonai ani rikek singina.” ⁷ Na ri Iudaia kila mengen akit ta, “Namempo atogon a saupai ta kapo angkoai asi mat, using kataala posong ta kapo nat i God.”

⁸ Taun a Pilato kala longong kari mengen, kalapo urui alava, ⁹ na kala palak pok ane nei lu na kanla sui a Iesu ta, “Numai le voi?” Sikei Iesu parik kapa polpol ia. ¹⁰ Na Pilato kala sui, “Marai sa na parik kupa polpol iau? Parik kupa nas ta nau napo atogon a kitmat si akala anim, vo si atakuk kapa anim?” ¹¹ Na Iesu kala polpol ia ta, “Kupo atogon kitmat si saupai anig using God kata lis ua tatana. Asukang a igenen voiang kata lis iau ane singim kata abis a lau rikek kapo visuk luai.” ¹² Le si taun ang Pilato kalapo atokngai si akala ani Iesu. Sikei ri Iudaia kipo anguan songosongo alava an ta, “Man ku akala na igenen ke, kapo akalit ta parik milongpa angtunganan ve

Kaisar. Man ta sikei kapo posong ia ta tulava, e iang kapo tu talang a Kaisar.”

¹³ Taun a Pilato kala longong asukang ke, kala songo asoung a Iesu na kanla sinong kuli sinsinongan i saupai si oring ang kana asan ta Selen Iatan. Si mengen Eberaio kipo posong ia ta Gabata. ¹⁴ Na kalapo sin tung na kapo taun ipo usausa ani Liuluai ilesvauk. Au kala antok ri Iudaia, “Kana kami tulava.” ¹⁵ Sikei ria kipo songosongo pok, “Tak suai ania, tak suai ania! Atakuk ia!” Na Pilato kala sui ta, “Au sa, naka atakuk kami tulava?” Keve ainoinoai si ri katakai i sula kila polpol ta, “Namempo kovek i mang tulava. Kamem sikei palau ta Kaisar.” ¹⁶ Asukang a kala lis ia e kungaria asi kari an atakuk ania.

Kila atakuk a Iesu kuli ngakputuk

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Na kila aiveven aliu a Iesu, ¹⁷ na kalapo pasal velai ani asalakan i kana ngakputuk taun a ring ang kipo kin ia ta vangang kumut. Si mengen i Eberaio kipo kin ia ta Golgota. ¹⁸ E iang kianla atakuk a Iesu kuvul ve mang ngono igenen, e ngono ngising ina, na Iesu e liuan. ¹⁹ Na Pilato kala asok si adokot ani vuk mengen i amalangasai kuli ngakputuk asukang ke, “Iesu le Nasaret tulava si ri Iudaia.” ²⁰ Amiang i ri Iudaia kimepo taot ia using a oring ang kita atakuk a Iesu singina parik kapa vunga i rina lava, na kapa, using a vuk mengen ke kita salik ia si mengen i Eberaio, Rome, na Elas. ²¹ Au na keve ainoinoai si kari keve katakai i sula kila nga iesai si Pilato ta, “Parik! Ku ago ta salik an ta ‘Tulava si ri Iudaia,’

sikei ku salik ta, ‘Nia kata antok ta nau napo tulava si ri Iudaia.’” ²² Sikei Pilato kala antok ta, “Sa nata salik ia kalapo asukang.”

²³ E mung i anla atakuk tapai ani Iesu, keve katakai i visvis ang kila luk kana maus, na kila pagal ia ane si puat a palpal. Kita pagal ia asi kana koi ani siksikei aliu iria. Na kila luk kapa kana vakup vunga, voiang parik kitapa suisui ia ta mang keve vuk vakup petekai, sikei katapo kirol, ²⁴ na kilapo mengen angpokpokai nei liuan iria, “Tara ago ta ding an ania, sikei tara gulang angkasai asi kara arai ta ke si na maus ke.” Na e iang kala serei atutuman a mengen i nei salsalik ta, **Kita angpagal ta kag maus na ki gulang asi luk ani kag maus.** Io, kana vang a sa na keve katakai i visvis kita abis ia. ²⁵ Ria kitapo angtung ngere kana ngakputuk a Iesu, rinana ve tasiria, na kisngana i Kolopas ta Maria, au na Maria Magdalene. ²⁶ Taun a Iesu kala arai ani rinana ve nat i akalit ang katapo buk luai ania kitapo angtung e iang, na kala antok a rinana, “Arai, kam nat sukana.” ²⁷ Le na kala antok a nat ang ta, “Kana na rinam.” Le si taun ang, nat ang kala songo le ia ane si kana rina.

Iesu kala mat

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Na e mung Iesu kalapo nas ta keve bil aongos kala tapunuk, asukang na asi vil atutuman ani mengen i nei salsalik na kala antok ta, “Napo buk inum.” ²⁹ Katapo atogon a ese duk i vaen namin mal e iang, asukang a kila luk a rudum na ki abui ia nei laman i vaen ang na ki got ia si ngakan i

usopo na kila alis ia ane nguruna i Iesu. ³⁰ E mung i kana la inum tapai ni vaen ang, kala antok ta, “Kala kamus.” Na kala auak a vangang ina na kala mat.

Kita kelai ani sula e vagvag ina i Iesu

³¹ Ri Iudaia, using katapo taun i usausa ani taun i atailai, kila aikut a Pilato si ainak aniria na ki putuk a keve kakiria, asi luk suai aniria pelek a keve ngakputuk, using kitapo misag ani pukun iria ka takuk si taun i atailai, using taun ilsvauk ka taun laba luai. ³² Asukang a keve katakai i visvis kila pasal taun a ainoai i igenen na kianla putuk a ngono kakina, le na kianla abis ia asukang kapa si mang igenen voiang kita atakuk irilong ve Iesu. ³³ Sikei, kila pasal taun a Iesu, kianla arai ta lenginang kataala mat, asukang a parik kilapa putuk a ngono kakina. ³⁴ Na mangsikei a katakai i visvis kala luk kana sula na ka kelai ania e vagvag ina i Iesu, na sumasuma palau rangai kuvul ve laman kala sounng. ³⁵ Igenen vo arai ani bil ke, kana kapo mengen amalangas, na kana mengen kapo tutuman. Na kapo nas ta kapo mengen ta tutuman na kapo mengen asi kami kun lomlomon. ³⁶ Using a keve bil ke kata serei asi atutuman ani keve mengen i nei salsalik ta, **Ki ago ta putuk an ta mangsikei a vuk tuan i pukun ina.** ³⁷ Na mang vuk mengen kapa ta, **Ki tere ta igenen ke kita kelai ani sula singina.**

Kila mo na Iesu

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Au e mung, Iosep le Arimataia kanla aikut a Pilato ta kapo buk a pukun ina i Iesu. Iosep ke katapo mangsikei a nat i akalit si Iesu, sikei parik katapa pasal ve nia si ring malangas using katapo leng ani ri Iudaia. Au, kanla aikut a Pilato na kala ainak ania. Asukang a kanla asalak suai ani pukun ang akipai. ³⁹ Nikodemo kapa, voiang kata pasal tenei vong si an serei si Iesu, kata auai ve Iosep, kata luk le na mang keve bil sain roron, asukang ta murne ve aloe kita tol kuvul ia, na katapo asalakan laba. ⁴⁰ Ngonon igenen ke kilonganla sunguk a pukun ina i Iesu, na kilonganla pis ia ta keve vakup, kuvul ve keve bil sain roron ang, asukang val kari laulauan ri Iudaia si ri matmat. ⁴¹ E si oring ang kita atakuk a Iesu singina, katapo atogon a matang, na si matang ang kapo atogon a mata tanginang, parik lak kitapa amatung matmat neina. ⁴² Au na using katapo taun i usausa ani kari taun lava ri Iudaia, na using kapa na matang ang katapo angasungai, kilongla amatung a pukun ina i Iesu e neina palau.

20

Iesu kala tapasuk pok

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ E no i tangat si taun tanginang e mung i taun i atailai, Maria Magdalene kala pasal ane si mata ang na kanla arai ta iat i ngoto bat ang kalapo kovek. ² Asukang a kamela sang taun pok a Simon Petero na mang nat i akalit voiang a Iesu katapo buk alava ia na kamela antok irilong,

“Kitala luk suai ni Volava pelek a mata ang na parik namempa nas ta kita amatung ia e voi.”³ Au Petero ve nat ang kilongla sountang na kilongla sang taun a mata ang.⁴ Kilongtapa ang sangang aliu sikei nat ang kala sang pelek a Petero na kanla serei aino si mata ang.⁵ Na kanla ilongai alak, kala arai ani keve vuk vakup, sikei parik katapa riuk lak.⁶ Simon Petero ka sang le mung na kala riuk alak luai. Na kanla arai ani keve vuk vakup kipo angmatung,⁷ kuvul ve vuk vakup i pis ang ani patuna i Iesu. Vuk vakup i lun akuvul ke katapo kun oros akipai ani mang keve vakup ang.⁸ Au na nat vo serei aino si mata ang kala kun riuk lak na kanla arai na kala lomlomon.⁹ Using parik lak kilongtapa tapalas le nei salsalik ta Iesu ka tapasuk pok le si mat.¹⁰ E mung ngono nat ang kilongla papok ane rina.

*Iesu kata tu aserei si Maria Magdalene
(Mk 16:9-11)*

¹¹ Sikei Maria kapo tung i tangis e kataung i mata ang. Taun kapo tangis kala ilongai alak,¹² na kala arai ani pongua na angelo kilongpo maus posok aongos si po sinong si oring i amatung ang ani pukun i Iesu, mang sikei e vangang na mang anu e kak.¹³ Na kilongla sui ia, “Tuang, kupo tangis a sa?” Na kala polpol irilong, “Kitala luk suai ani kag Volava, na parik napa nas ta kita amatung ia e voi.”¹⁴ Au kala taval taliung na kala arai ani Iesu sipo tung, sikei parik katapa kinle ta Iesu nang.¹⁵ Na Iesu kala sui ia ta, “Aina ang, kupo tangis a sa? Si nang kupo gule ia?” Katapo sekrat ani igenen vo po aiveven matang

nang, na kala antok ia, “Kag igenen ro, man kuta paus akipai ania, mengen iau ta oring ang kuta amatung ia singina asi kag an sunguk le ania.”¹⁶ Iesu kala antok ia, “Maria!” Na kala taval talang ia na kala antok ia si mengen Eberaio, “Raboni!” Supsupai ina ta katakai i akalit.¹⁷ Na Iesu kala antok ia, “Ago ta amalak sigil anig, using parik lak napa palak ane si mamai. Sikei kuan serei si keve tasig na kuan mengen iria ta naka palak ane si mamai na tamami, na ane si kag God na kami God.”¹⁸ Asukang a Maria Magdalene kala pasal na kanla mengen a keve nat i akalit asukang ke, “Natala arai ani Volava.” Na kala mengen amalangas iria ta kana keve mengen i atatai ania.

*Iesu kata tu aserei si kana keve nat i akalit
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)*

¹⁹ Si tenei ngelik i taun ang, nang a taun tanginang e mung i taun i atailai, na keve nat i akalit kitapo ago nei kangkang voit aongos using kitapo leng ani ri Iudaia, na Iesu kala serei na kamela tung nei liuan iria na kala antok ta, “Luai ka ago singimi.”²⁰ E mung i kana la posong tapai ani vuk mengen ang, kala akalit iria ta ngono kungana na vagvag ina. Na keve nat i akalit kilapo uruk alava using kitala arai ani Volava.²¹ Na Iesu kala anguan antok aniria, “Luai ka ago singimi. Asukang val mamai kata asok iau, nau kapa napo kun asok animi.”²² Ka mengen le na kala kui dong iria na kala antok, “Mi luk a Malanganto Gogoi.”²³ Man mi lomom suai ani lau rikek si mangsikei, kana lau rikek ka tamus,

na man parik mipa lomon suai ania, parik kapa tamus.”

Iesu kata tu aserei si Tomas

²⁴ Tomas parik katapa ago si taun a Iesu katame tu aserei singiria. Tomas kapo mangsikei i keve nat i akalit na kipo kin kapa ia ta Ridumo. ²⁵ Asukang a keve nat i akalit kila atai ia ta, “Namemtala arai ani Volava.” Sikei kala antok iria ta, “Man parik napa arai ani peng i nil e ngono kungana, na naka asulai ani piupiu ig si oring i nil ang, na sulai kapa ani kungag e vagvag ina, parik luai napa angkoai si lomlomon.” ²⁶ E mung i limaletul a taun, keve nat i akalit kuvul ve Tomas kitapo ago kuvul nei lu. Na keve takaman kitapo akang akit aongos, na Iesu kala serei na kamela tung nei liuan iria na kala antok, “Luai ka ago singimi.” ²⁷ Na kala antok a Tomas, “Me ane ke, atung a piupiu i kungam, na ku arai ani ngono kungag. Koros a kungam na ku asulai ania e vagvag ig. Ku kamus ta uli susugul, na ku lomlomon akorong.” ²⁸ Na Tomas kala antok ta, “Kag Volava na kag God.” ²⁹ Na Iesu kala antok ia, “Using kutala arai anig, kulapo lomlomon vanang, ingko? Riria parik kitapa arai anig na kipo lomlomon, ki atogon a tauia.”

Tukulai i buk ke

³⁰ Iesu kata abis kapa na mang keve abis i vilvil ataping miang e mataria i kana keve nat i akalit, voiang parik kitapa salik ia nei buk ke. ³¹ Sikei kita salik a keve bil ke si asum animi asi kami lomlomon ta Iesu nia na igenen i akanangai na

kapo nat i God. Na si kami lomlomom singina mila angkoai si teng ani to asikei si asan ina.

21

Iesu kata tu aserei si limalengua na nat i akalit

¹ E mung i keve bil ke, Iesu kala anguan tu aserei pok an si kana keve nat i akalit si laman tatapulitai e Tiberias. Kata serei asukang ke. ² Keve nat ke kitapo ago kuvul, Simon Petero, Tomas nang kipo kin ia ta Ridumo, Natanael igenen ang le Kana e Galilaia, na ngono nat si Sebedαιο kuvul ve mang ngono nat i akalit kapa. ³ Au Simon Petero kala antok iria ta, “Nakan maiak kana.” Na kila antok ia, “Namem auai ve numai.” Asukang a kila pasal kuli vul. Sikei si liuan i vong aongos ang kita vango luai. ⁴ Tenei vauk lik, Iesu kanlapo tung ngerelo, sikei keve nat ang kitapo tav kinle ta Iesu nang. ⁵ Na Iesu kala sui iria, “Au inatus, kapo atogon ta ring ien nang?” Na kila antok ia, “Kapo kovek.” ⁶ Na kala antok iria, “Mi asiang uvene e palso i kami vul na mi kokong.” Au na kila asiangai ani uvene ang na parik kilapa angkoai si tak ania, using kala maiten ta ien duk. ⁷ Au, nat i akalit ang a Iesu katapo uli buk ania, kala antok a Petero ta, “Tuang, Volava nang!” Taun a Petero kala longong ta Volava, kala pakut ia ta kana vakup, voiang kata luang tapai ania asi an sog, na kala akik nei laman. ⁸ Na mang keve nat kipo aimung lak kuli vul, kipo takai alak ani uvene ang, na vola duk ta kana ien. Using parik katapa aunai vunga luai ani ngerelo, katapo asukang palau ta 100 na nganga.

⁹ Taun kianla ung, kila arai ani kuan kut ve ien kuluna na keve pok. ¹⁰ Na Iesu kala antok iria, “Mi luk le ta mang rukun ien i la kong le ang.” ¹¹ Au Simon Petero kala koslak kuli vul na kanla tak alak a uvene ane ngerelo. Vola duk ta ien lava neina, 153 na ien aongos. Kantanem katala aunai duk luai, uvene ang parik katapa tading korong. ¹² Na Iesu kala antok iria, “Mime angan a pok i tenei vauk.” Katapo kovek ta mangsikei i keve nat ang katapo buk sui ania ta, “Numai a si kana?” Kita lapo nas ta Volava nang. ¹³ Au Iesu kala luk a pok ang na kala sasagi aniria, na kala vil asukang kapa si ien. ¹⁴ Kana kapo vapotol i taun si Iesu i tutu aserei si kana keve nat i akalit e mung i kana la tapasuk pok pelek a mat.

Iesu ve Petero

¹⁵ E mung i kari la sonkos, Iesu kala sui a Simon Petero, “Simon, nat si Ioanes, sa kupo buk atutuman luai anig, ani mang keve tungam?” Na kala polpol ia, “Io Volava, kupo nas ta tarungpo angtunganan.” Na Iesu kala atai ia, “Ku apus kag keve natnat i sipsip.” ¹⁶ Na Iesu kala anguan sui an ania, “Simon, nat si Ioanes, sa kupo buk atutuman luai anig?” Na kala polpol ia, “Io Volava, kupo nas ta tarungpo angtunganan.” Na Iesu kala atai ia, “Ku aiveven kag keve sipsip.” ¹⁷ Na kala vapotol i sui ania, “Simon, nat si Ioanes, sa tarungpo angtunganan?” Petero kala aunai mamakus using kala vapotol i sui ania ta, sa tarungpo angtunganan, asukang a kala antok ia, “Volava kupo nas a keve bil aongos, kupo nas ta nau napo tungam.” Na Iesu kala atai ia, “Ku apus

kag keve sipsip. ¹⁸ Napo mengen atutuman luai anim. Si taun kutapo tanginang, kutapo amaus ua na kupo pasal using kam vubuk, sikei taun kuan lapan ku koros a ngono kungam na mang anu ka amaus ua na ki takai anim ane si oring ang kupo tav ainak ania.” ¹⁹ Katapo mengen asukang ke ani Petero ka saka mat an, na ka ali urmaus ani God. Le na kala antok ia, “Ku using iau.”

Iesu ve kana nat i vubuk

²⁰ Au Petero kala taval na kala arai ani nat i akalit ang Iesu katapo buk alava ia kapo using irilong, vopo sinong asung ang i Iesu si taun i matan angan na kapo sui ia ta, “Volava, si ka alis suai anim taun a puka?” ²¹ Taun a Petero kala arai ania na kala sui a Iesu, “Volava, sa si nat ke?” ²² Na Iesu kala polpol ia ta, “Man napo buk ia ani ka to asukang tung si name papok, sa, kapo kakam ta bil? Ku using iau!” ²³ Mengen ke kanla serei si keve tasina ta nat ke parik kapa mat. Sikei Iesu parik katapa mengen ia ta parik kapa mat. Kata mengen palau ta, “Man napo buk ia ani ka to asukang tung si name papok, sa kapo kakam ta bil?”

²⁴ Ninia vang kana na nat i akalit ke, voiang katapo mengen amalangas ta keve bil ke, na nia vo salik amatung aniria. Na tarapo nas ta kana akuskus kapo tutuman aongos.

²⁵ Iesu kata abis kapa na mang keve bil miang luai. Man kita salik siksikei aliu iria, napo naol ia ta kuli rina aongos kapo tav angkoai pangau asi asinong ani keve buk ke.

**AKUS RO NA PALATUNG TANGINANG ANI
IESU KARISTO**
**Genesis, Ruth, Jonah, and The New Testament in the
Tungag Language of Papua New Guinea**
**Sampela hap Buk Baibel long tokples Tungag long
Niugini**

Copyright © 1998, 2011 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Tungag

Dialect: Tungag

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

5b87685b-ebca-5005-ae7-e66d05146339